

**ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Сіщук Л. В.

РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ

**методичні вказівки для підготовки до
семінарських занять магістрантів 1-го курсу
денної форми навчання
спеціальності «Право»
спеціалізації «Корпоративне право»**

Івано-Франківськ – 2018

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від 20 квітня 2018 р.)

Схвалено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 4 від 15 травня 2018 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 9 від 22 червня 2018 р.)

Рецензенти:

Зеліско Алла Володимирівна

доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Васильєва Вікторія Валентинівна

кандидат юридичних наук, науковий співробітник Лабораторії проблем корпоративного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

Сіщук Л. В. Розпорядження корпоративними правами: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право» спеціалізації «Корпоративне право» [текст] / Ліліана Василівна Сіщук. – Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. – 66 с.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Розпорядження корпоративними правами» розроблені на основі навчального плану підготовки магістра спеціальності 081 «Право» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника» за спеціалізацією «Корпоративне право». В посібнику викладені завдання до семінарських занять з дисципліни «Розпорядження корпоративними правами», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті, практичні завдання для закріплення теоретичного матеріалу. До кожної теми міститься перелік базової і допоміжної літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відносини, що виникають при розпорядженні корпоративними правами учасників юридичних осіб корпоративного типу. Методичні вказівки призначені для студентів та аспірантів.

© Сіщук Л. В., 2018

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ».....	5
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	10
Семінарське заняття № 1. Управління корпоративними правами.....	10
Семінарське заняття № 2. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість.....	15
Семінарське заняття № 3. Здійснення корпоративного інвестування.....	20
Семінарське заняття № 4. Розпорядження корпоративними правами акціонерів акціонерного товариства.....	25
Семінарське заняття № 5. Розпорядження корпоративними правами учасників товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.....	31
Семінарське заняття № 6. Розпорядження корпоративними правами учасників повного та командитного товариства.....	37
Семінарське заняття № 7. Розпорядження корпоративними правами членів виробничого кооперативу та інших юридичних осіб корпоративного типу.....	41
Семінарське заняття № 8. Спадкування корпоративних прав.....	44
Семінарське заняття № 9. Застава корпоративних прав.....	50
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	56
БАЗОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	59
ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	62
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	66

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Розпорядження корпоративними правами» передбачена навчальним планом підготовки магістра спеціальності 081 «Право» (спеціалізація «Корпоративне право») є нормативною і відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Розпорядження корпоративними правами» є наукова доктрина і сукупність нормативно-правових актів вітчизняного та зарубіжного корпоративного законодавства, що регулюють відносини, які виникають при розпорядженні корпоративними правами учасників юридичних осіб корпоративного типу.

У результаті вивчення дисципліни відповідно до вимог освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати:

- поняття та ознаки корпоративних прав;
- підстави та способи виникнення (набуття) корпоративних прав;
- особливості управління корпоративними правами;
- порядок здійснення корпоративного інвестування;
- способи розпорядження корпоративними правами на підставі договорів;
- особливості спадкування корпоративних прав;
- принципи застави корпоративних прав.

вміти:

- визначати корпоративні права як єдиний оборотоздатний об'єкт цивільних прав;
- давати правову оцінку підставам і способам набуття корпоративних прав;
- застосовувати принципи корпоративного інвестування в умовах ведення бізнесу;
- оцінювати ефективність застосування способів розпорядження корпоративними правами в практичній сфері;
- розробляти (вдосконалювати) договірні конструкції, предметом яких є корпоративні права учасників юридичних осіб корпоративного типу;
- давати юридичну кваліфікацію відносинам, що складаються у сфері розпорядження корпоративними правами;
- застосовувати норми чинного законодавства, що визначають способи розпорядження корпоративними правами на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РОЗПОРЯДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ»

Змістовий модуль 1.

Правова характеристика корпоративних прав та особливості розпорядження ними

Тема 1. Поняття і зміст корпоративних прав

Поняття суб'єктивного корпоративного права. Правова природа корпоративних прав. Види корпоративних прав.

Зміст корпоративних прав. Особисті немайнові права учасників юридичної особи корпоративного типу. Право на участь в управлінні юридичною особою корпоративного типу. Право на контроль за діяльністю виконавчого органу юридичної особи корпоративного типу. Інші особисті немайнові корпоративні права учасників (членів) юридичної особи корпоративного типу. Організаційні права учасників (членів) юридичної особи корпоративного типу. Право на інформацію про діяльність юридичної особи корпоративного типу. Майнові права учасників (членів) юридичної особи корпоративного типу. Право на отримання частини прибутку (дивідендів) юридичної особи корпоративного типу. Право на частину майна (активів) при ліквідації юридичної особи корпоративного типу. Інші майнові корпоративні права учасників (членів) юридичної особи корпоративного типу. Корпоративні обов'язки учасників (членів) юридичної особи корпоративного типу.

Корпоративні права як об'єкти цивільного обороту. Форма корпоративних прав. Поняття і правова природа акцій. Види акцій та їх призначення. Частка у статутному (складеному) капіталі. Корпоративні права як предмет правочину.

Тема 2. Підстави та способи виникнення (набуття) і припинення корпоративних прав

Підстави виникнення (набуття) корпоративних прав. Первісні способи виникнення (набуття) корпоративних прав. Похідні способи виникнення (набуття) корпоративних прав. Припинення корпоративних прав. Припинення корпоративних прав з волі учасника (члена) юридичної особи корпоративного типу. Припинення корпоративних прав незалежно від волі учасника (члена) юридичної особи корпоративного типу.

Поняття корпоративних прав держави. Підстави виникнення корпоративних прав держави. Механізм реалізації державою своїх корпоративних прав.

Тема 3. Первинні способи виникнення корпоративних прав

Створення юридичної особи корпоративного типу. Договір про створення юридичної особи корпоративного типу. Види вкладів до статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу та порядок їх внесення. Прострочення внесення вкладу. Порядок оцінки вкладів до

статутного (складеного) капіталу юридичної особи корпоративного типу. Особливості набуття корпоративних прав подружжям при створенні юридичної особи корпоративного типу.

Форми випуску акцій. Процедура емісії акцій. Депозитарний договір. Договір про обслуговування рахунка в цінних паперах. Договір про обслуговування випусків цінних паперів. Оплата вартості акцій засновниками акціонерного товариства.

Придбання акцій акціонерного товариства нової (додаткової) емісії. Прийняття учасників до юридичної особи корпоративного типу. Продаж акцій (часток, паїв), що належать юридичній особі корпоративного типу.

Тема 4. Управління корпоративними правами

Право на укладення корпоративного договору. Поняття і предмет корпоративного договору. Строк дії корпоративного договору. Зміст корпоративного договору. Особливості виконання корпоративного договору. Відповідальність за невиконання чи неналежне виконання корпоративного договору. Акціонерна угода. Безвідклична довіреність з корпоративних прав.

Конвертація акцій (часток, паїв). Договори про злиття (приєднання) та план поділу (виділу, перетворення).

Тема 5. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість

Поняття значного правочину. Порядок схвалення значного правочину. Підстави та порядок вчинення значного правочину. Правові наслідки порушення порядку надання згоди на вчинення значного правочину. Поняття та особливості укладення правочинів, щодо яких є заінтересованість. Правові наслідки порушення порядку вчинення правочину із заінтересованістю.

Тема 6. Здійснення корпоративного інвестування

Загальна характеристика корпоративного інвестування. Поняття корпоративного інвестування та його співвідношення з поняттями «спільна діяльність» і «спільне інвестування». Правовий статус корпоративного інвестиційного фонду. Компанія з управління активами як суб'єкт відносин із корпоративного інвестування.

Договори про управління активами корпоративного фонду з компанією з управління активами. Поняття, ознаки та юридична характеристика договору про управління активами корпоративного фонду. Договір з депозитарієм. Договір з аудитором. Договір зі зберігачем. Договір із незалежним оцінювачем майна.

Змістовий модуль 2.

Правові способи розпорядження майновими корпоративними правами

Тема 7. Розпорядження корпоративними правами акціонерів акціонерного товариства

Договори про відчуження акцій. Особливості обігу акцій акціонерних товариств. Договір купівлі-продажу акцій. Переважне право на купівлю акцій приватного акціонерного товариства. Зміст та порядок реалізації переважного права на купівлю акцій приватного акціонерного товариства.

Підстави викупу акцій. Добровільний викуп. Обов'язковий викуп. Придбання значного пакета акцій акціонерного товариства. Придбання акцій приватного акціонерного товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій. Придбання акцій публічного акціонерного товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій або значного контрольного пакета акцій. Обов'язковий продаж простих акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій. Обов'язкове придбання особою (особами, що діють спільно), яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства, акцій на вимогу акціонерів. Наслідки недотримання вимог щодо виконання обов'язків власником контрольного пакета акцій, значного контрольного пакета акцій або домінуючого контрольного пакета акцій товариства. Особливості придбання контрольного пакета акцій та домінуючого контрольного пакета акцій в приватних акціонерних товариствах.

Договір дарування акцій та інші договірні конструкції.

Договори про надання послуг із цінними паперами (акціями). Договір комісії. Договір доручення. Договір довірчого управління цінними паперами. Договір про андерайтинг. Договір про кліринг і розрахунки за угодами щодо цінних паперів.

Договір купівлі-продажу цінних паперів із зобов'язанням зворотного викупу (операція РЕПО).

Тема 8. Розпорядження корпоративними правами учасників товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю

Відчуження корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю за договором купівлі-продажу. Переважне право купівлі корпоративних прав учасника перед третіми особами. Порядок укладення і оформлення договору купівлі-продажу корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Виконання договору купівлі-продажу корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Момент набуття корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Правові наслідки відчуження корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю за договором купівлі-продажу. Набуття товариством з обмеженою та додатковою відповідальністю частки у власному статутному капіталі. Примусовий викуп корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Особливості відчуження корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю за договорами дарування, міни та іншими договірними конструкціями.

Поняття і підстава виходу учасника з товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Процедура та порядок оформлення виходу учасника з товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Правові наслідки виходу учасника з товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Виключення учасника з товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Розрахунки при виході, виключенні учасника з товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Тема 9. Розпорядження корпоративними правами учасників повного та командитного товариства

Відчуження учасником (повним учасником) частки (її частини) у складеному капіталі повного та командитного товариства: порядок укладення, оформлення та особливості виконання. Правові наслідки відчуження частки (її частини) у складеному капіталі повного та командитного товариства.

Підстава та порядок виходу учасника з повного та командитного товариства. Виключення зі складу учасників повного та командитного товариства. Підстави та порядок вибуття з повного та командитного товариства. Правові наслідки виходу, виключення і вибуття з повного та командитного товариства. Порядок проведення розрахунків при виході, виключенні та вибутті з повного та командитного товариства.

Особливості розпорядження корпоративними правами вкладника командитного товариства.

Тема 10. Розпорядження корпоративними правами членів виробничого кооперативу та інших юридичних осіб корпоративного типу

Відчуження паю члена виробничого кооперативу. Вихід члена виробничого кооперативу із кооперативу. Виключення члена виробничого кооперативу із кооперативу. Виплати члену виробничого кооперативу у разі виходу, виключення з кооперативу. Особливості розпорядження корпоративними правами учасників підприємств споживчої кооперації.

Розпорядження корпоративними правами учасниками приватного підприємства, фермерського господарства та інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 11. Спадкування корпоративних прав

Принципи спадкування у цивільному праві України. Спадкування акцій акціонерного товариства. Спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Підстави та порядок переходу частки до спадкоємця або правонаступника учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Спадкування частки у складеному капіталі

повного та командитного товариства. Особливості спадкування корпоративних прав учасника (члена) інших юридичних осіб корпоративного типу.

Тема 12. Застава корпоративних прав

Договір застави акцій. Сторони договору застави акцій. Зміст договору застави акцій. Форма договору застави акцій. Передача акцій під заставу. Звернення стягнення на акції. Припинення застави акцій. Гарантії прав сторін при заставі.

Договір застави корпоративних прав учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Підстави та порядок звернення стягнення на корпоративні права учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Правові наслідки звернення стягнення на корпоративні права учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Застава корпоративних прав учасників інших юридичних осіб корпоративного типу. Порядок і правові наслідки звернення стягнення на корпоративні права учасника повного та командитного товариства. Звернення стягнення на пай члена виробничого кооперативу та на корпоративні права учасників інших юридичних осіб корпоративного типу.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1. Управління корпоративними правами (2 год.)

Методичні рекомендації:

При дослідженні вказаної теми необхідно вивчити наукові дефініції «корпоративний договір» і визначити як зазначене поняття співвідноситься із поняттям «договір між акціонерами», проаналізувати норми вітчизняного та іноземного законодавства з метою окреслення особливостей укладення і виконання корпоративного договору та договору між акціонерами.

Для визначення сутності корпоративного договору необхідно вивести ознаки корпоративного договору, знати істотні умови договору, окреслити предмет і сторін корпоративного договору. Крім того, слід проаналізувати норми цивільного законодавства в частині, що стосується правових наслідків невиконання договірних зобов'язань і визначити заходи відповідальності, які можуть застосовуватися до сторони корпоративного договору, яка порушила умови його виконання.

Слід звернути увагу на договір про злиття (приєднання), який затверджується вищим органом управління при проведенні реорганізаційних процедур підприємницького товариства та виступає тим документом, що гарантує перехід корпоративних прав учасника (акціонера) в ході проведення реорганізації до підприємницького товариства – правонаступника.

Питання для обговорення:

1. Поняття і правова природа корпоративного договору.
2. Управління корпоративними правами як предмет корпоративного договору.
3. Особливості укладення і виконання корпоративного договору.
4. Правові наслідки порушення корпоративного договору.
5. Договори про злиття (приєднання): поняття і правова характеристика.

Ключові поняття і терміни: корпоративний договір, корпоративні права, управління, конфіденційність корпоративного договору, сторони корпоративного договору, договір між акціонерами, права на акції, права з акцій, відповідальність, договір про злиття (приєднання), конвертація.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які основні ознаки корпоративного договору?
- 2) Яка мета укладення корпоративного договору?
- 3) Яка специфіка предмета корпоративного договору?
- 4) Що не може бути предметом корпоративного договору?
- 5) У якій формі укладається корпоративний договір?
- 6) Які істотні умови корпоративного договору?

- 7) Чи доцільно на законодавчому рівні закріплювати положення про конфіденційність корпоративного договору?
- 8) Які вимоги закону до порядку надання інформації про укладення корпоративного договору?
- 9) Хто може бути стороною корпоративного договору?
- 10) Які заходи відповідальності можна застосувати при порушенні корпоративного договору?
- 11) Дайте визначення поняття «договір про злиття (приєднання)».
- 12) Які істотні умови має містити договір про злиття (приєднання)?
- 13) Який орган управління затверджує умови договору про злиття (приєднання)?

Індивідуальні завдання: «Корпоративний договір: доктрина та зарубіжний досвід», «Акціонерна угода: сучасні реалії правозастосування», «Особливості злиття та поглинання компаній: світовий досвід і вітчизняні реалії», «Проаналізуйте практику розгляду корпоративних справ про визнання корпоративних договорів недійсними».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект корпоративного договору.
- 2) Складіть проект акціонерної угоди.
- 3) Опишіть процедуру злиття акціонерних товариств.

Практичні завдання:

1) З метою продажу частини частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю між двома учасниками укладено корпоративний договір, згідно якого передбачено умову про те, що учасники товариства не мають переважного права на купівлю частини частки за винятком учасника, з яким укладено корпоративний договір і який виявив намір купити частину частки у статутному капіталі, яка продається. Також у корпоративному договорі визначено умову про ціну, за якою учасник товариства може купити частину частки у статутному капіталі, що продається, і визначено умову про оплату за виконання корпоративного договору тим учасником, який купує частину частки у статутному капіталі.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні умови корпоративного договору?

2) Акціонери ПАТ «Світанок» уклали між собою акціонерну угоду, згідно якої зобов'язалися взяти участь у щорічних загальних зборах та проголосувати «за» щодо питання про необхідність схвалення значного правочину, винесеного на порядок денний загальних зборів. При цьому один із акціонерів – сторона акціонерної угоди – входить до складу виконавчого органу ПАТ «Світанок». Втім інформація про укладення договору між акціонерами не була доведена до товариства, у результаті чого після проведення загальних зборів ПАТ

«Світанок» акціонери, які не були стороною акціонерної угоди, подали позов до суду про визнання недійсним рішення загальних зборів, обґрунтовуючи свої позовні вимоги тим, що вони дізналися про укладення акціонерної угоди тільки після проведення щорічних загальних зборів ПАТ «Світанок», що, на їх думку, є порушенням прямої вказівки закону про обов'язок акціонерів – сторін акціонерного договору – повідомити товариство про його укладення.

Проаналізуйте ситуацію. Чи має право акціонер, який входить до органів управління, бути стороною договору між акціонерами? Які правові наслідки неповідомлення акціонерного товариства сторонами договору про укладення акціонерної угоди? Чи впливає така ситуація на рішення, прийняті загальними зборами в порядку, визначеному законом?

3) ПАТ «КЛМ» прийняло на загальних зборах рішення про злиття з ПАТ «ЛТД», у результаті чого наглядові ради акціонерних товариств одним із своїх завдань мали підготувати на засідання загальних зборів акціонерних товариств договір про злиття. Втім на наступних загальних зборах акціонерних товариств, що скликані з метою здійснення процедури злиття, було виявлено, що істотні умови договору про злиття цих акціонерних товариств є не ідентичними, а також те, що до договору не було подано пояснень до умов договору про злиття. Зокрема, наглядова рада ПАТ «КЛМ» до умов договору про порядок і коефіцієнти конвертації акцій акціонерів товариства визначила й умови про порядок і коефіцієнти конвертації акцій акціонерів, які звернулися до акціонерного товариства з вимогою про обов'язковий викуп належних їм акцій. У ході виявлення зазначених розбіжностей на загальних зборах ПАТ «КЛМ» прийнято рішення про внесення змін до договору про злиття та затвердження наглядовою радою товариства остаточних умов договору про злиття з метою подальшого проведення процедури злиття.

Проаналізуйте ситуацію. Які вимоги закону до складення умов договору про злиття і які особливості конвертації акцій під час злиття акціонерного товариства? Який орган управління здійснює затвердження умов договору про злиття акціонерних товариств?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

2) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви № 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чий цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.

3) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

4) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

5) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів: Закон України від 19. 04. 2016 р. № 4470.

6) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

7) Про затвердження Порядку здійснення емісії та реєстрації випуску акцій акціонерних товариств, які створюються шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення або до яких здійснюється приєднання: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 09. 04. 2013 р. № 520.

8) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

9) Третя Директива Ради № 78/855/ЄЕС від 09. 10. 1978 року, що базується на статті 54(3)(g) Договору про заснування ЄС щодо злиття відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю, із змінами та доповненнями, внесеними Директивою № 2007/63/ЄС.

10) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

11) Шоста Директива Ради № 82/891/ЄЕС від 17. 12. 1982 року, що базується на статті 54(3)(g) Договору про заснування ЄС щодо поділу відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю, із змінами та доповненнями, внесеними Директивою № 2007/63/ЄС.

II. Література:

Базова

12) Беляневич О. А. Питання правонаступництва при реорганізації суб'єкта господарювання шляхом злиття. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 5. Івано-Франківськ: Фоліант, 2017. С. 5 – 16.

13) Бергманн В. Торговое уложение Германии: Закон об акционерных обществах. Закон об обществах с ограниченной ответственностью. Закон о производственных и хозяйственных кооперативах. Книга 2 з серії Германские и Европейские Закон. Moskva: Volters Kluver, 2005. 595 с.

14) Васильєва В. В. Правова природа корпоративного договору. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 17. Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2017. С. 105 – 108.

15) Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции. Монография. М.: Волтерс Клувер, 2006. 736 с.

16) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

17) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

18) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

19) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

20) Сіщук Л. В. Акціонерний договір: аналіз чинного і перспективного корпоративного законодавства. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 43. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. С. 161 – 174.

21) Суханов Е. А. Сравнительное корпоративное право. Москва: Статут, 2014. 454 с.

Допоміжна

22) Васильєва В. В. Правова природа корпоративного договору: порівняльна характеристика. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 37 – 42.

23) Волощенко Т. М. Інститут корпоративного договору: український та зарубіжний досвід. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 57 – 60.

24) Голодницький Е. Проект Корпоративного кодексу України. URL: <http://www.corporatecode.org.ua/Chapter.aspx?Id=17&Page=1>.

25) Нецька Л. С. Про акціонерні угоди. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 73 – 82.

26) Сигидин М. М. Корпоративний договір в системі цивільно-правових договорів. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 156 – 164.

27) Сіщук Л. В. Акціонерний договір в системі корпоративного управління. Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслової. Харків: Право, 2017. С. 176 – 180.

28) Сіщук Л. В. Значення договору злиття (приєднання) при здійсненні реорганізації. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ:

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 158 – 166.

29) Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. 20 с.

30) Щербакова Н. В. Визначення ознак договорів про злиття (приєднання). Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 57 – 64.

31) Юргелевич Сергій Зарубіжні моделі корпоративних договорів. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 49. С. 18 – 23.

32) Юргелевич Сергій Основний зміст корпоративних договорів у зарубіжній практиці. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 50. С. 16 – 21.

33) Юркевич Ю. М. Правова природа договору про реалізацію прав та виконання обов'язків між засновниками (учасниками) господарських товариств.

Семінарське заняття № 2. Значні правочини та правочини, щодо вчинення яких є заінтересованість (2 год.)

Методичні рекомендації:

У ході вивчення вказаної теми студентам слід визначити основні правила віднесення правочинів до значних правочинів і правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість, розкрити правову природу значних правочинів і правочинів із заінтересованістю, а також окреслити правила про надання згоди на вчинення таких правочинів у акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю. Крім того, слід знати особливості процедури попереднього схвалення значних правочинів від подальшого схвалення таких правочинів товариством і визначити правові наслідки таких процедур для товариства та посадових осіб органів управління.

Питання для обговорення:

1. Поняття та правова природа значного правочину.
2. Порядок надання згоди на вчинення значного правочину.
3. Поняття правочину, щодо якого є заінтересованість.
4. Порядок надання згоди на вчинення правочинів, щодо яких є заінтересованість.

Ключові поняття і терміни: активи, загальні збори, наглядова рада, виконавчий орган, значний правочин, попереднє надання згоди на вчинення значного правочину, правочин, щодо вчинення якого є заінтересованість, попереднє надання згоди на вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість, особа, заінтересована у вчиненні правочину, значний

правочин, щодо якого є заінтересованість, подальше схвалення правочину товариством.

Питання для самоконтролю:

- 1) Дайте визначення поняття «значний правочин».
- 2) Який орган управління акціонерного товариства приймає рішення про надання згоди на вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є його предметом, становить від 10 до 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності?
- 3) Які умови попереднього надання згоди на вчинення значного правочину у акціонерному товаристві?
- 4) Дайте визначення поняття «правочин, щодо вчинення якого є заінтересованість».
- 5) Який предмет правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість у акціонерному товаристві?
- 6) Кого законом віднесено до осіб, заінтересованих у вчиненні акціонерним товариством правочину?
- 7) За яких обставин особа вважається заінтересованою у вчиненні акціонерним товариством правочину?
- 8) У який строк виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний подати проект правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, наглядовій раді?
- 9) Які особливості голосування наглядовою радою акціонерного товариства про надання згоди на вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість?
- 10) У яких випадках рішення про надання згоди на вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість, виноситься на розгляд загальних зборів акціонерного товариства?
- 11) Які особливості голосування на загальних зборах акціонерного товариства про надання згоди на вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість?
- 12) Хто несе відповідальність за шкоду, заподіяну акціонерному товариству правочином, щодо якого є заінтересованість?

Індивідуальні завдання: «Правовий статус осіб, заінтересованих у вчиненні правочинів», «Проаналізуйте практику розгляду корпоративних справ про визнання значних правочинів недійсними», «Проблеми визнання недійсними угод із заінтересованістю».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект рішення загальних зборів акціонерного товариства про попереднє схвалення значного правочину.
- 2) Складіть проект положення про вчинення значних правочинів та правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість публічного акціонерного товариства (для прикладу, банку).

Практичні завдання:

1. У ході поточної господарської діяльності впродовж року посадовими особами виконавчого органу ПАТ «ТНК» було укладено декілька правочинів, предмет яких стало майно, що за даними річної фінансової звітності у кінці року перевищило 25 відсотків активів товариства. Наглядова рада ПАТ «ТНК» під час здійснення поточного контролю за діяльністю виконавчого органу акціонерного товариства встановила, що сукупність правочинів, укладених товариством є за своєю юридичною природою значним правочином.

Проаналізуйте ситуацію. Які подальші дії зобов'язана вчинити наглядова рада? Які правові наслідки можуть настати для посадових осіб виконавчого органу та самого ПАТ «ТНК»?

2. З метою укладення правочину, щодо вчинення якого є заінтересованість, виконавчий орган ПАТ «КОМ» надіслав членам наглядової ради проект зазначеного правочину з метою прийняття наглядовою радою рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю. Втім, у ході розгляду даного питання на засіданні наглядової ради виявилось, що члени наглядової ради, за винятком одного з них, є заінтересованими особами у вчиненні правочину з ПАТ «КОМ».

Проаналізуйте ситуацію. Чи мають право члени наглядової ради в такому випадку приймати рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю? Які підстави віднесення питання про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю на розгляд загальних зборів акціонерного товариства?

3. Статутом ТОВ «ЮНІКОМ» передбачено положення, згідно якого при укладенні правочину, предметом якого є майно, роботи або послуги, вартість яких перевищує 50 відсотків вартості чистих активів товариства станом на кінець попереднього кварталу, приймаються виключно загальними зборами учасників. Втім посадові особи товариства з обмеженою відповідальністю уклали ряд правочинів на зазначену суму без згоди вищого органу управління, мотивуючи свої дії тим, що правочинів було укладено декілька і що їх вчинення відбулося у кінці календарного року, що передувало даті проведення щорічних загальних зборів ТОВ «ЮНІКОМ».

Дайте правовий аналіз ситуації. Які дії зобов'язані вчинити посадові особи товариства з обмеженою відповідальністю? Чи будуть посадові особи нести відповідальність за недотримання положень статуту товариства з обмеженою відповідальністю щодо порядку вчинення значного правочину?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до

інформації про емітентів, чий цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.

2) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви № 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чий цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.

3) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

4) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

5) Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140.

6) Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05. 07. 2012 року № 5080-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 29. Ст. 337.

7) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

8) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268.

9) Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 2826 від 03. 12. 2013 р.

10) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

11) Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции. Монография. М.: Волтерс Клувер, 2006. 736 с.

12) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

13) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

14) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

15) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

16) Спасибо-Фатеева І. В. Цивілістика на шляху формування доктрин: вибр. наук. праці. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.

17) Суханов Е. А. Сравнительное корпоративное право. Москва: Статут, 2014. 454 с.

Допоміжна

18) Бабаскін А. Ю. Щодо вдосконалення правового регулювання вчинення значних правочинів у кредитних відносинах за участю банків. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 6 – 10.

19) Бакалінська О. О. Правове регулювання добросовісної конкуренції в Україні: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 374 с.

20) Васильєва В. В. Рішення загальних зборів при вчиненні товариством правочинів як умова їх дійсності. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 116 – 123.

21) Зозуляк О. І. Рішення загальних зборів акціонерного товариства про попереднє схвалення правочинів та його правові наслідки. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 107 – 112.

22) Коссак В. М. Правові наслідки вчинення значного правочину без згоди загальних зборів акціонерів. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 28 – 31.

23) Короленко В. М. Практика розгляду судами спорів про правочини, щодо яких є заінтересованість. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 94 – 97.

24) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

25) Сабодаш Р. Б. Право акціонера на оскарження значних правочинів в контексті практики Європейського суду з прав людини. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 123 – 129.

Семінарське заняття № 3. Здійснення корпоративного інвестування (2 год.)

Методичні рекомендації:

Під час вивчення вказаної теми слід розкрити базові положення, що визначають правові та організаційні засади діяльності суб'єктів спільного інвестування і встановлюють вимоги до складу, структури, управління і зберігання їх активів. Зокрема, необхідно знати та вміти розмежовувати такі поняття, як «спільне інвестування», «спільна діяльність» і «корпоративне інвестування».

Важливо звернути увагу на особливості створення і діяльності корпоративного інвестиційного фонду, на порядок розміщення ним цінних паперів, на особливості управління активами КІФ компанією з управління активами, а також на специфіку обслуговування активів КІФ зберігачем, аудитором і незалежним оцінювачем майна з урахуванням правових засад, що визначають порядок укладення і вимоги до договорів із зазначеними суб'єктами для надання відповідних послуг.

Питання для обговорення:

1. Поняття корпоративного інвестування і його співвідношення з поняттями «спільна діяльність» та «спільне інвестування».
2. Поняття, ознаки та юридична характеристика договору про управління активами корпоративного інвестиційного фонду.
3. Поняття та особливості укладення договору про обслуговування зберігачем активів корпоративного інвестиційного фонду.
4. Правова характеристика інших договірних конструкцій про обслуговування діяльності корпоративного інвестиційного фонду:
 - договір із депозитарієм;
 - договір із аудитором;
 - договір із незалежним оцінювачем майна.

Ключові поняття і терміни: корпоративне інвестування, спільне інвестування, корпоративний інвестиційний фонд, компанія з управління активами, акція корпоративного інвестиційного фонду, конвертація цінних паперів, інвестиційна декларація, регламент, активи корпоративного інвестиційного фонду, зберігач активів, депозитарій, аудитор (аудиторська фірма), оцінювач майна, договір про надання послуг з оцінки майна, договір про надання послуг зі зберігання акцій КІФ, договір про надання послуг зі зберігання активів КІФ, договір про управління активами КІФ, договір про надання аудиторських послуг.

Питання для самоконтролю:

- 1) Дайте визначення поняття «корпоративне інвестування».

2) У чому полягає відмінність між спільним інвестуванням і корпоративним інвестуванням?

3) На підставі якого договору компанія з управління активами здійснює управління активами корпоративного інвестиційного фонду?

4) Які істотні умови договору про управління активами корпоративного інвестиційного фонду?

5) Який порядок укладення договору про управління активами корпоративного інвестиційного фонду?

6) Яким вимогам має відповідати договір про управління активами корпоративного інвестиційного фонду?

7) Які особливості укладення і зміст договору про обслуговування активів корпоративного інвестиційного фонду?

8) Які дії не має права вчиняти компанія з управління активами під час провадження діяльності з управління активами корпоративного інвестиційного фонду?

9) Який суб'єкт може бути зберігачем активів корпоративного інвестиційного фонду?

10) Хто не може бути зберігачем активів корпоративного інвестиційного фонду?

11) Які права має зберігач активів корпоративного інвестиційного фонду?

12) Які умови укладення договору про надання аудиторських послуг?

13) Який суб'єкт права і на якій підставі може бути оцінювачем майна корпоративного інвестиційного фонду?

14) Яким вимогам має відповідати договір про оцінку майна?

Індивідуальні завдання: «Правовий статус корпоративного інвестиційного фонду в системі юридичних осіб приватного права», «Компанія з управління активами як суб'єкт відносин із корпоративного інвестування», «Порівняльна характеристика пайових і корпоративних інвестиційних фондів».

Теоретичне завдання:

1) Розкрийте вимоги до договору про надання послуг з оцінки вартості нерухомого майна інституту спільного інвестування.

2) Розкрийте вимоги до договору про обслуговування зберігачем активів КІФ.

Практичні завдання:

1) На установчих зборах корпоративного інвестиційного фонду «МКЛ» прийнято рішення про затвердження результатів приватного розміщення акцій серед засновників корпоративного фонду, згідно яких акції оплачені грошовими коштами та майном засновників у повному обсязі. Втім за результатами подання до Національної комісії цінних паперів та фондового ринку всіх документів, необхідних для реєстрації звіту про результати приватного розміщення акцій серед засновників корпоративного фонду,

Комісія подала відмову у видачі свідоцтва про реєстрацію випуску акцій корпоративного фонду.

Проаналізуйте ситуацію. Чи правомірні дії Національної комісії цінних паперів та фондового ринку? Які правові наслідки настають для корпоративного інвестиційного фонду в разі відмови Комісії у видачі свідоцтва про реєстрацію випуску акцій?

2) У ході діяльності КУА «СКМ», з якою КІФ «Скіф» уклав договір про управління активами, було укладено ряд договорів про відчуження активів корпоративного фонду, а саме договір дарування та договір купівлі-продажу активів корпоративного фонду. При цьому договір купівлі-продажу майна, що входить до складу активів корпоративного фонду, було укладено з іншим інститутом спільного інвестування, щодо якого КУА «СКМ» здійснює управління.

Дайте правовий аналіз ситуації. Чи має право компанія з управління активами укласти договори про відчуження активів корпоративного фонду? Які дії компанія з управління активами не має права вчиняти при здійсненні своєї діяльності? Чи буде компанія з управління активів нести відповідальність у разі перевищення своїх повноважень?

3) Відповідно до умов договору про обслуговування активів КІФ «СІМ» зберігач активів зобов'язувався здійснювати нагляд за відповідністю операцій з активами КІФ регламенту, проспекту емісії цінних паперів КІФ та законодавству, у результаті чого компанія з управління активами зобов'язувалася не пізніше останнього числа місяця, наступного за звітним, а за останній місяць року – не пізніше 01 квітня року, наступного за звітним, надавати зберігачу активів КІФ дані щодо складу та структури активів КІФ, а зберігач активів у разі виявлення порушень повідомляти відповідну інформацію наглядовій раді КІФ. Втім, у лютому 2018 року КІФ «СІМ» розірвав зі зберігачем договір про обслуговування активів, у результаті чого компанія з управління активами не подала зберігачу активів інформацію про склад та структуру активів за останній місяць попереднього року. Договір про обслуговування активів з іншим зберігачем було укладено через два місяці. У ході виявлених через три місяці порушень у діяльності КІФ «СІМ» виявилось, що нагляд зберігачем за операціями з активами впродовж декількох місяців не здійснювався.

Проаналізуйте ситуацію. Чи зобов'язаний зберігач активів виконувати обов'язки в частині здійснення нагляду за відповідністю операцій з активами КІФ регламенту, проспекту емісії цінних паперів КІФ та законодавству при розірванні договору про обслуговування активів КІФ? Чи буде нести відповідальність зберігач активів за неподання відповідної інформації наглядовій раді КІФ?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Вимоги до договору про обслуговування рахунку в цінних паперах. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1412 від 06. 08. 2013 року.

2) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

3) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чиї цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.

4) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви № 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чиї цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.

5) Ліцензійні умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами). Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1281 від 23. 07. 2013 року.

6) Положення про вимоги до договору про надання послуг з оцінки вартості нерухомого майна інституту спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 2672 від 26. 11. 2013 року.

7) Положення про депозитарну та клірингову діяльність Національного банку України. Затверджено Постановою Правління Національного банку України від 25. 09. 2013 р. № 387.

8) Положення про діяльність депозитарних установ щодо зберігання активів інституційних інвесторів. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1106 від 20. 06. 2013 року.

9) Положення про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1414 від 06. 08. 2013 року.

10) Положення про порядок конвертації цінних паперів інституту спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 2073 від 01. 10. 2013 року.

11) Положення про порядок припинення корпоративного інвестиційного фонду. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 2606 від 19. 11. 2013 року.

12) Положення про порядок розміщення, обігу та викупу цінних паперів інституту спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1338 від 30. 07. 2013 року.

13) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.

14) Положення про реєстрацію регламенту інститутів спільного інвестування та ведення Єдиного державного реєстру інститутів спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1047 від 18. 06. 2013 року.

15) Положення про сертифікацію фахівців з питань фондового ринку. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1464 від 13.08.2013 року.

16) Положення про склад та розмір витрат, що відшкодовуються за рахунок активів інституту спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1468 від 13. 08. 2013 року.

17) Положення про склад та структуру активів інституту спільного інвестування. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1753 від 10.09.2013 року.

18) Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1597 від 01.10.2015 року.

19) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

20) Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-XII. Відомості Верховної Ради України, 1993, № 23. Ст. 243.

21) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів: Закон України від 7 квітня 2015 року № 289-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 25. Ст. 188.

22) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

23) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

24) Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05. 07. 2012 року № 5080-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 29. Ст. 337.

25) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268

26) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

27) Старинський М. В., Завальна Ж. В. Правове регулювання відносин у сфері випуску і обігу цінних паперів в Україні. Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 405 с.

28) Суц О. П. Цивільні правовідносини з корпоративного інвестування: монографія. Х.: Право, 2017. 200 с.

29) Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. Харків: Право, 2006. 554 с.

Допоміжна

30) Бакалінська О. О. Правове регулювання добросовісної конкуренції в Україні: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 374 с.

31) Вавженчук С., Бондаренко Б. Проблеми розуміння клірингу цінних паперів як правової категорії. Підприємництво, господарство і право. № 5. 2014. С. 29 – 33.

32) Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Монографія. За заг. ред. академіка НАПрН України О. П. Крупчана; наук. ред. А. Б. Гриняк. К., 2017. 334 с.

33) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

34) Яворська О. С. Депозитарна система України: новели правового регулювання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 196 – 208.

Семінарське заняття № 4. Розпорядження корпоративними правами акціонерів акціонерного товариства (2 год.)

Методичні рекомендації:

У ході вивчення теми необхідно розглянути норми законів і підзаконних нормативно-правових актів, а також положення локального характеру, що врегульовують порядок відчуження акцій у публічних і приватних акціонерних товариствах, розкривають особливості депозитарної діяльності учасників депозитарної системи України, визначають систему депозитарного обліку цінних паперів і договірні конструкції, що опосередковують обслуговування операцій з акціями акціонерних товариств, які вчинені на фондовій біржі та поза фондовою біржою.

Крім того, варто вивчити правила функціонування фондових бірж, порядок обігу акцій публічного акціонерного товариства на фондовій біржі, особливості проведення операцій РЕПО цінних паперів, що здійснюються на фондовій біржі, а також розглянути договірні конструкції про надання послуг, що укладаються між торговцями цінними паперами та акціонерами акціонерного товариства з метою відчуження і набуття акцій на фондовій біржі (договір доручення, договір комісії, договір про управління цінними паперами).

Питання для обговорення:

1. Особливості відчуження акцій акціонерів приватного акціонерного товариства.
2. Порядок відчуження акцій акціонерів публічного акціонерного товариства.
3. Договори про обслуговування операцій з акціями акціонерного товариства.
4. Договори про надання послуг щодо акцій акціонерного товариства.
5. Договір купівлі-продажу цінних паперів із зобов'язанням зворотного викупу (операція РЕПО).

Ключові поняття і терміни: акція, цінний папір, корпоративні права, приватне акціонерне товариство, публічне акціонерне товариство, договір купівлі-продажу акцій, договір дарування акцій, договір міни акцій, переважне право купівлі акцій, операція РЕПО, договір про відкриття рахунку в цінних паперах, депозитарний договір, договір про кореспондентські відносини, договір про обслуговування клірингової установи та договір про обслуговування Розрахункового центру, договір доручення, договір комісії, договір про управління цінними паперами, договір про андеррайтинг, договір про кліринг і розрахунки за угодами щодо цінних паперів, договір про брокерське обслуговування.

Питання для самоконтролю:

- 1) У якому порядку здійснюється відчуження акцій публічного акціонерного товариства?
- 2) У якому випадку виникає переважне право акціонера приватного акціонерного товариства на купівлю акцій?
- 3) У яких випадках при відчуженні акцій не виникає переважне право акціонера приватного акціонерного товариства?
- 4) У продовж якого строку діє переважне право акціонера на придбання акцій?
- 5) У якому порядку здійснюється повідомлення акціонерів приватного акціонерного товариства про відчуження акцій?
- 6) Які права виникають у акціонерів приватного акціонерного товариства в разі порушення їх переважного права на купівлю акцій?
- 7) Які особливості обігу акцій публічного акціонерного товариства?
- 8) У якій формі вчиняються правочини щодо акцій акціонерного товариства?
- 9) Дайте визначення поняття «депозитарний облік цінних паперів».
- 10) Який учасник депозитарної системи має право вносити зміни до системи депозитарного обліку стосовно цінних паперів окремого власника?
- 11) Який учасник депозитарної системи вносить зміни до системи депозитарного обліку стосовно здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, вчинених на фондових біржах або поза фондовою біржею?

- 12) Який документ підтверджує права на акції та права з акції?
- 13) Чи зумовлює передача виписки з рахунку у цінних паперах вчинення правочину щодо акцій?
- 14) На підставі якого договору депоненту відкривається депозитарною установою рахунок у цінних паперах?
- 15) З якою метою укладається договір про обслуговування рахунку у цінних паперах?
- 16) Який зміст депозитарного договору?
- 17) Які особи є сторонами депозитарного договору?
- 18) З якою метою укладається договір про кореспондентські відносини?
- 19) На підставі якого договору відкривається рахунок у цінних паперах клірингової установи та Розрахункового центру?
- 20) Які особливості укладення договорів РЕПО на фондовій біржі?
- 21) Які існують договори про надання послуг щодо акцій акціонерного товариства?

Індивідуальні завдання: «Акція як об'єкт цивільного обороту», «Професійна діяльність на фондовому ринку», «Поняття та особливості діяльності з торгівлі цінними паперами», «Центральний депозитарій цінних паперів як учасник депозитарної системи України», «Правовий статус Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках».

Теоретичне завдання:

- 1) Розкрийте вимоги до договору про обслуговування рахунку в цінних паперах.
- 2) Складіть проект договору купівлі-продажу акцій акціонера приватного акціонерного товариства.

Практичні завдання:

1) Після надіслання повідомлення про продаж акцій ПрАТ «СМК» акціонером Н. та ознайомлення з умовами продажу акцій іншими акціонерами такі акціонери надіслали заяви про відмову від свого переважного права на купівлю акцій, що продаються. Втім після укладення договору про купівлю-продаж акцій акціонером Н. з громадянином М., інші акціонери дізналися, що продаж акцій було здійснено за нижчою ціною, ніж та ціна, яка вказувалася у повідомленні про намір відчуження зазначених акцій.

Чи були порушені переважні права акціонерів ПрАТ «СМК» на купівлю акцій? У який спосіб акціонер може відновити своє порушене переважне право на купівлю акцій? Аргументуйте відповідь.

2) При реєстрації для участі в щорічних загальних зборах ПАТ «ФАОМ» реєстраційною комісією було відмовлено громадянину К. у його реєстрації на день проведення загальних зборів. В обґрунтування відмови на здійснення реєстрації громадянина К. реєстраційною комісією зазначено, що така особа не

внесена до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, який складається у порядку, визначеному законодавством про депозитарну систему України. Громадянин К. подав позов до суду, мотивуючи свої позовні вимоги тим, що за договором купівлі-продажу акцій, укладеним на фондовій біржі він придбав за день до проведення щорічних загальних зборів 10% акцій ПАТ «ФАОМ» і має право на участь на загальних зборах, а недопущення його до голосування на загальних зборах є порушенням його корпоративного права на участь як акціонера ПАТ «ФАОМ».

Проаналізуйте ситуацію. З якого моменту в особи виникають право власності на акції та права з акції за договором купівлі-продажу? Що є підтвердженням набуття права власності на акції та прав з акцій? Чи було порушене право громадянина К. на участь у загальних зборах ПАТ «ФАОМ»?

3) Після укладення договору купівлі-продажу акцій на фондовій біржі за принципом «поставка цінних паперів проти оплати», депонент через тиждень звернувся до депозитарної установи, у якій йому відкрито рахунок у цінних паперах з вимогою про зарахування акцій на зазначений рахунок, так як переказ коштів ним було здійснено в день купівлі акцій. Депозитарна установа відмовила у проведенні зазначеної операції, мотивуючи це тим, що між нею та Центральним депозитарієм не укладено депозитарного договору, а тому переказ акцій здійснити неможливо.

У якому порядку проводяться розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, придбаних за принципом «поставка цінних паперів проти оплати»? У який строк здійснюються розрахунки за правочином щодо цінних паперів, укладених на фондовій біржі? Який учасник депозитарної системи України зобов'язаний забезпечити переказ цінних паперів на рахунок їх власника?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Вимоги до договору про обслуговування рахунку в цінних паперах. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1412 від 06. 08. 2013 року.

2) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

3) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

4) Директива № 2004/109/ЄС Європейського парламенту та Ради від 15. 12. 2004 року про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чії цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках, що вносить зміни та доповнення до Директиви № 2001/34/ЄС.

5) Директива № 2004/25/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21. 04. 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання.

6) Директива № 2007/36/ЄС Європейського парламенту та Ради від 11. 07. 2007 року про реалізацію окремих прав акціонерів компаній, внесених у реєстр.

7) Директива Комісії № 2007/14/ЄС від 08. 03. 2007 року, яка визначає детальні правила впровадження окремих положень Директиви № 2004/109/ЄС про гармонізацію вимог щодо прозорості по відношенню до інформації про емітентів, чиї цінні папери допускаються до торгів на регульованих ринках.

8) Положення про депозитарну та клірингову діяльність Національного банку України. Затверджено Постановою Правління Національного банку України від 25. 09. 2013 р. № 387.

9) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.

10) Положення про функціонування фондових бірж. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22. 11. 2012 року № 1688.

11) Правила (умови) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. Затверджено Рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 1449 від 12. 12. 2006 р. (у редакції рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 15.11.2011р. № 1638).

12) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

13) Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення на ринку цінних паперів: Закон України №801-VI від 25 грудня 2008 року. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 23. Ст. 278.

14) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

15) Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30. 10. 1996 року № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292.

16) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268.

17) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

18) Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции. Монография. М.: Волтерс Клувер, 2006. 736 с.

19) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно–правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В.,

Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

20) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

21) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

22) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

23) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

24) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

25) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

26) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

27) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

28) Спасибо-Фатєєва І. В. Цивілістика на шляху формування доктрин: вибр. наук. праці. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.

29) Старинський М. В., Завальна Ж. В. Правове регулювання відносин у сфері випуску і обігу цінних паперів в Україні. Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 405 с.

30) Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. Харків: Право, 2006. 554 с.

Допоміжна

31) Вавженчук С., Бондаренко Б. Проблеми розуміння клірингу цінних паперів як правової категорії. Підприємництво, господарство і право. № 5. 2014. С. 29 – 33.

32) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

33) Яворська О. С. Депозитарна система України: новели правового регулювання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ:

Семінарське заняття № 5. Розпорядження корпоративними правами учасників товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю (2 год.)

Методичні рекомендації:

Для вивчення теми необхідно звернути увагу на законодавчі норми та положення локального характеру, у яких визначаються особливості регулювання підстав і порядок відчуження корпоративних прав (частки у статутному капіталі) учасників товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю за договірними конструкціями купівлі-продажу, міни, дарування, спадкового договору тощо. При цьому слід окреслити особливості укладення і виконання зазначених договорів із врахуванням специфіку їх предмета, а також проаналізувати правові наслідки недотримання умов того чи іншого договору. Водночас варто звернутися й до практики правозастосування з метою ознайомлення із правилами складання договорів про відчуження корпоративних прав та оглянути судову практику щодо корпоративних спорів, у яких розглядаються питання про визнання договору недійсним.

Окремо варто розкрити підстави та порядок виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю, охарактеризувати порядок здійснення розрахунків з учасником, який вийшов з товариства з обмеженою відповідальністю, на основі аналізу права на вихід з товариства та права на купівлю-продаж корпоративних прав вказати на відмінність у застосуванні цих правових конструкцій на практиці.

Питання для обговорення:

1. Відчуження корпоративних прав (частки у статутному капіталі) за договором купівлі-продажу.
2. Особливості відчуження корпоративних прав за договорами дарування, міни та іншими договірними конструкціями.
3. Поняття і порядок виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю.
4. Розрахунки при виході учасника з товариства з обмеженою відповідальністю.

Ключові поняття і терміни: товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, частка у статутному капіталі, корпоративні права, учасник, треті особи, договір купівлі-продажу, договір дарування, договір міни, переважне право, вихід з товариства, заява про вихід, ринкова вартість частки у статутному капіталі, балансова вартість частки у статутному капіталі, виключення з товариства.

Питання для самоконтролю:

- 1) У якій формі укладаються договори про відчуження корпоративних прав?
- 2) Який строк повідомлення учасників товариства з обмеженою відповідальністю про відчуження частки у статутному капіталі за договором купівлі-продажу?
- 3) Які правові наслідки настають для продавця у разі його ухилення від укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю?
- 4) Які має права продавець у разі ухилення покупця від укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю?
- 5) Чи можуть учасники товариства з обмеженою відповідальністю укласти безоплатний договір про відчуження корпоративних прав?
- 6) У яких випадках потрібна згода учасників на відчуження частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю?
- 7) У чому відмінність у застосуванні при відчуженні корпоративних прав таких обмежень, як «переважне право учасника» і «згода учасників»?
- 8) Чи має право учасник товариства з обмеженою відповідальністю відчужувати частку у статутному капіталі у тій частині, яка ним не оплачена?
- 9) Які підстави виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю?
- 10) У який строк учасник може вийти з товариства з обмеженою відповідальністю?
- 11) З якого моменту учасник товариства вважається таким, що вийшов з товариства з обмеженою відповідальністю?
- 12) У якому порядку здійснюється вирахування вартості частки у статутному капіталі учасника, що вийшов з товариства з обмеженою відповідальністю?
- 13) Як визначається вартість частки учасника, що вийшов з товариства з обмеженою відповідальністю?
- 14) Чи може у статуті передбачатися інший порядок виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю, ніж той, що визначений законом?

Індивідуальні завдання: «Правова природа частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю», «Проаналізуйте практику розгляду корпоративних справ про визнання договору купівлі-продажу корпоративних прав недійсним».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект заяви про вихід учасника з товариства з обмеженою відповідальністю.
- 2) Складіть проект договору купівлі-продажу корпоративних прав учасника товариства з обмеженою відповідальністю.

3) Заповніть зразок «Форма 3» – Заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Практичні завдання:

1) Учасник ТОВ «Сена» повідомив інших учасників товариства про намір продати частку у статутному капіталі, у результаті чого два учасники відмовилися від свого переважного права на купівлю частки у статутному капіталі, а один учасник надіслав письмову заяву про намір скористатися своїм переважним правом на придбання частки у статутному капіталі. Втім, впродовж двох місяців договір купівлі-продажу частки у статутному капіталі не був укладений, оскільки учасник – покупець не з'явився і не виявив намір реально укласти зазначений договір, у результаті чого частка у статутному капіталі ТОВ «Сена» була відчужена третій особі на умовах, визначених і повідомлених всім учасникам товариства. Після повідомлення учасників ТОВ «Сена» про набуття частки у статутному капіталі третьою особою, всі учасники товариства подали позов до суду про переведення на них прав і обов'язків покупця, мотивуючи свої позовні вимоги тим, що їх переважне право купівлі частки у статутному капіталі є порушеним.

Чи правомірні позовні вимоги учасників ТОВ «Сена»? Чи у даній ситуації слід вважати порушеними переважні права учасників на купівлю частки у статутному капіталі? Які права має учасник – продавець частки у статутному капіталі, якщо учасник – покупець ухилився від укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі?

2) Учасник ТОВ «Профін» уклав договір дарування частини частки у статутному капіталі з громадянином К. Після отримання повідомлення ТОВ «Профін» про договір дарування частини частки у статутному капіталі інші учасники подали позов до суду про визнання договору дарування недійсним, мотивуючи свої позовні вимоги тим, що в статуті товариства міститься заборона дарування частки (частини частки) у статутному капіталі особам, які не є учасниками товариства. Учасник товариства, який подарував частину частки у статутному капіталі проти позовних вимог висунув заперечення мотивуючи його тим, що зазначене положення установчого документу суперечить нормам цивільного законодавства про свободу договору та порушенням його права вільно розпоряджатися своєю власністю.

Вирішіть спір. Чи правомірні позовні вимоги учасників ТОВ «Профін»? Чи має право товариство з обмеженою відповідальністю встановлювати в статуті заборону на дарування частки (частини частки) у статутному капіталі?

3) Учасник ТОВ «Коло», якому належало 60 % частки у статутному капіталі, здійснив відчуження корпоративних прав за договором купівлі-продажу громадянину Н., про що належним чином повідомив товариство і

написав заяву про вихід з товариства у порядку визначеному законом і статутом. Через три місяці після укладення договору купівлі-продажу частки у статутному капіталі, учасник, який її продав, звернувся до товариства з вимогою про виплату йому ринкової вартості його частки у статутному капіталі, мотивуючи свої вимоги тим, що учасник, який подав заяву до товариства про вихід, має право продовж року з моменту виходу отримати виплату вартості його частки. ТОВ «Колос» відмовилося від проведення розрахунків з учасником, який вийшов з товариства, у результаті чого учасник подав позов із відповідною вимогою до суду.

Вирішіть спір. Які підстави та порядок виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю? Чи підлягають позовні вимоги учасника ТОВ «Коло» задоволенню?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Закон Австрійської Республіки про товариства з обмеженою відповідальністю. /Gesetz uber Gesellschaften mit beschränkter Haftung від 06.03.1906 року. URL: [http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_\(GmbHG\).html](http://www.jusline.at/GmbH-Gesetz_(GmbHG).html).

2) Закон Республіки Чехія «Про комерційні корпорації» (Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). URL: <http://zakony.kurzy.cz/90-2012-zakon-o-obchodnich-korporacich>.

3) Модельний закон США «Про підприємницьку корпорацію» / Model business corporation act annotated: official text with official comments and statutory cross-references, Revised through 2005 adopted by the Committee on Corporate Laws of the Section of Business Law, with the support of the American Bar Association / Section of Business Law. URL: <http://www.abanet.org/buslaw/committees>.

4) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

5) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

6) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

7) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

8) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

9) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В.,

Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

10) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

11) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

12) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

13) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

14) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

15) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

16) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

17) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

18) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

19) Сіщук Л. В. Правові наслідки виходу учасника з господарського товариства. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 133 – 144.

20) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

21) Уразова Г. О. Право на вихід з господарського товариства. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 144 – 152.

22) Фатхутдинов Р. С. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. М.: Волтерс Клувер, 117 с.

Допоміжна

23) Беляневич О. А. Про договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та його розірвання. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та

практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. – Івано-Франківськ, 2017. С. 23 – 28.

24) Вінтоняк Н. Д. Аналіз судової практики щодо визнання договорів недійсними при відчуженні одним із подружжя корпоративних прав, набутих під час шлюбу. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 53 – 57.

25) Зданіковський П. Вихід учасника з ТОВ у праві Польщі на тлі права України. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 90 – 93.

26) Кібенко О., Залеська А. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю: проблемні питання та практичні рекомендації. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 21 – 29.

27) Крат В. Переважне право купівлі частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 30 – 36.

28) Сіщук Л. В. Відчуження частки та вихід з товариства: порівняльно-правова характеристика правових конструкцій. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 226 – 232.

29) Сіщук Л. В. Відчуження частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: аналіз перспективного законодавства. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 215 – 220.

30) Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. 20 с.

31) Тарасенко Л. Л. Право учасника на повернення вкладу в разі виходу з ТзОВ. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 257 – 261.

32) Уразова Г. О. Право на вихід з господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 267 – 272.

33) Федорченко Н. В. Судова практика: право на частку та право з частки. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 239 – 241.

Семінарське заняття № 6. Розпорядження корпоративними правами учасників повного та командитного товариства (2 год.)

Методичні рекомендації:

Для вивчення вказаної теми необхідно розглянути наукові та навчальні матеріали, у яких розкрито правові та організаційні аспекти розпорядження корпоративними правами учасників повного та командитного товариства, що стосуються відчуження частки у складеному капіталі за договором, порядку виходу з товариства і правових наслідків виходу для учасника та товариства.

Слід також приділити увагу припиненню корпоративних відносин між учасником і товариством незалежно від волі учасника, а саме йде мова про підстави вибуття учасника з товариства, що зумовлюють зміни у складі учасників повного товариства та повних учасників командитного товариства; розкрити у кожному конкретному випадку правові наслідки для повного та командитного товариства в разі вибуття учасника з товариства.

Питання для обговорення:

1. Відчуження учасником (повним учасником) частки (її частини) у складеному капіталі повного та командитного товариства.
2. Підстави та порядок виходу учасника з повного та командитного товариства.
3. Підстави та порядок вибуття з повного та командитного товариства.
4. Особливості розпорядження корпоративними правами вкладника командитного товариства.

Ключові поняття і терміни: повне товариство, командитне товариство, учасник, повний учасник, вкладник, частка у складеному капіталі, корпоративні права, договір купівлі-продажу, договір міни, договір дарування, переважне право, згода учасників, вихід із товариства, виключення із товариства, вибуття із товариства.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які обмеження визначені законом щодо відчуження частки у складеному капіталі повного та командитного товариства?
- 2) Який обсяг прав переходить до нового учасника повного товариства та повного учасника командитного товариства при набутті частки у складеному капіталі за договором?
- 3) Чи несе особа, яка набула частку у складеному капіталі за договором, відповідальність за борги повного товариства, що виникли до її вступу до товариства?
- 4) Впродовж якого строку учасник повного товариства, який вибув із товариства, відповідає за зобов'язаннями товариства?
- 5) Які підстави зміни в складі учасників повного та командитного товариства?

- 6) Який порядок виходу з повного товариства, створеного на невизначений строк?
- 7) Які особливості виходу з повного товариства, створеного на визначений строк?
- 8) Чи має право повне товариство відмовити учасникові в праві вийти з товариства?
- 9) Чи потрібно нотаріально засвідчувати заяву про вихід з повного товариства?
- 10) Які підстави вибуття учасника з повного товариства?
- 11) Ким приймається рішення про вибуття учасника з повного товариства?
- 12) Чи може рішення про вибуття учасника з повного товариства бути оскарженим до суду?
- 13) Чи може повне товариство продовжити свою діяльність у разі вибуття з його складу учасника товариства?
- 14) Які особливості відчуження вкладу вкладником командитного товариства?
- 15) Чи має вкладник командитного товариства переважне право перед третіми особами на набуття частки у складеному капіталі?
- 16) Який порядок виходу вкладника з командитного товариства?

Індивідуальні завдання: «Правовий статус учасників повного товариства», «Правовий статус вкладника командитного товариства», «Особливості відчуження частки у складеному капіталі за законодавством України, Польщі, Німеччини та Австрії».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі командитного товариства.
- 2) Складіть проект заяви про вихід учасника з повного товариства.

Практичні завдання:

1) Учасник ПТ «Косинус» повідомив товариство про намір передати свою частку у складеному капіталі, що становить 60 %, третій особі за договором купівлі-продажу. Два учасники повного товариства надали особисту згоду на відчуження частки третій особі, а один учасник відмовився надавати згоду, мотивуючи це тим, що частка у складеному капіталі товариства, що становить 60 %, може бути відчужена тільки іншим учасникам повного товариства. Втім учасник ПТ «Косинус», який виявив намір продати частку у складеному капіталі, уклав договір купівлі-продажу з третьою особою, аргументуючи це тим, що учасник повного товариства, який не надав згоди на відчуження частки, не може заборонити відчуження його частки у складеному капіталі, що становить 60 %, оскільки частка у складеному капіталі іншого учасника становить тільки 5 %.

Проаналізуйте правову ситуацію. Які умови відчуження частки у складеному капіталі повного товариства? Чи впливає розмір частки у складеному капіталі учасника на прийняття рішення про надання згоди на відчуження частки у складеному капіталі за договором?

2) Повний учасник КТ «Рубін» повідомив товариство про намір відчужити частку у складеному капіталі третій особі. Інші повні учасники командитного товариства надали особисту згоду на укладення договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі з третьою особою. Втім через місяць після укладення договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі вкладник КТ «Рубін» подав позов до суду, мотивуючи це тим, що повний учасник КТ «Рубін» не повідомив вкладника про намір здійснити відчуження частки у складеному капіталі товариства, у результаті чого вкладник не надав особистої згоди на укладення договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі, а також не зміг скористатися свої переважним правом купівлі частки, яке надано вкладнику законом.

Вирішіть спір. Який порядок відчуження частки у складеному капіталі повного учасника командитного товариства? Чи потрібна згода вкладника на укладення договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі повним учасником командитного товариства з третьою особою? Чи має вкладник переважне право на купівлю частки у складеному капіталі, яка належить повному учасникові командитного товариства?

3) Учасник ПТ «Панорама» написав заяву про вихід із товариства та надіслав до повного товариства у порядку, визначеному законом і засновницьким договором. Через 10 місяців після надіслання відповідної заяви учасник, який вийшов з товариства, звернувся до повного товариства з вимогою про проведення з ним розрахунків. ПТ «Панорама» відмовилося виплатити учаснику, який вийшов з товариства, вартість його частки у складеному капіталі, аргументуючи це тим, що у заяві про вихід учасник не заявив своїх майнових вимог до товариства, оскільки у такому разі для виходу з товариства є необхідною згода всіх учасників повного товариства, що прямо визначено засновницьким договором.

Проаналізуйте ситуацію. Який порядок виходу учасника з повного товариства? Чи можна у засновницькому договорі передбачати інший порядок виходу учасника з повного товариства? Чи має право товариство передбачати у засновницькому договорі умову про відмову у проведенні розрахунків з учасником, який вийшов з товариства, чи про надання згоди всіх учасників на здійснення права на вихід з товариства одним із учасників? Який порядок проведення розрахунків з учасником, який вийшов з повного товариства, визначений законом?

4) Вкладник КТ «К.А.М.» уклав договір купівлі-продажу частки у складеному капіталі з третьою особою, про що повідомив товариство за 30 днів

до моменту укладення договору в порядку, визначеному засновницьким договором командитного товариства. Повні учасники КТ «К.А.М.» подали позов до суду про визнання договору купівлі-продажу частки у складеному капіталі вкладника недійсним, аргументуючи це тим, що тільки повні учасники командитного товариства здійснюють управління і ведуть справи товариства, в тому числі у всіх без винятку випадках надають згоду на відчуження частки у складеному капіталі, незалежно від правового статусу відчужувача – повного учасника чи вкладника, що прямо зазначено у засновницькому договорі командитного товариства.

Вирішіть спір. Який порядок відчуження частки у складеному капіталі вкладника командитного товариства? Чи має право вкладник командитного товариства продати частку у складеному капіталі третім особам без згоди повних учасників товариства? Чи були порушені права інших вкладників командитного товариства при відчуженні частки у складеному капіталі за договором купівлі-продажу вкладником, який виявив намір продати свою частку?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

- 1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
- 3) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.
- 4) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.
- 5) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

- 6) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.
- 7) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.
- 8) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

9) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

10) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с. Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

11) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

12) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

13) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

14) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

15) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

16) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

Допоміжна

17) Уразова Г. О. Право на вихід з господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 267 – 272.

18) Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. 20 с.

Семінарське заняття № 7. Розпорядження корпоративними правами членів виробничого кооперативу та інших юридичних осіб корпоративного типу (2 год.)

Методичні рекомендації:

Для вивчення вказаної теми необхідно ознайомитися з рядом нормативно-правових актів, що визначають підстави та порядок зміни складу учасників (членів) таких юридичних осіб корпоративного типу, як виробничі кооперативи та фермерські господарства. При цьому, враховуючи той факт, що наукова сфера досліджень і навчальна література досить вузько висвітлює питання, що стосуються правових форм розпорядження корпоративними правами членами

зазначених юридичних осіб, доцільно звернутися до практики правозастосування і розглянути документи локального характеру окремих виробничих кооперативів і фермерських господарств та дати правову оцінку правовому регулюванню порядку відчуження і виходу члена з виробничого кооперативу та розпорядження майном членом фермерського господарства.

Питання для обговорення:

1. Відчуження паю члена виробничого кооперативу.
2. Вихід члена із виробничого кооперативу.
3. Розпорядження корпоративними правами учасниками фермерського господарства.

Ключові поняття і терміни: членство, пай, додатковий пай, вступний внесок, членський внесок, цільовий внесок, член кооперативу, третя особа, виробничий кооператив, споживче товариство, відчуження паю, вихід з кооперативу, виключення з кооперативу, припинення трудової участі у діяльності кооперативу, фермерське господарство, члени фермерського господарства, приватне підприємство, науковий парк.

Питання для самоконтролю:

- 1) Які підстави припинення членства у виробничому кооперативі?
- 2) Чи має право член виробничого кооперативу на відчуження паю іншому члену виробничого кооперативу?
- 3) Чи має право член виробничого кооперативу відчужувати пай третім особам?
- 4) Чи можуть члени виробничого кооперативу мати переважне право купівлі паю перед третіми особами?
- 5) Яким документом визначається порядок відчуження паю члена виробничого кооперативу?
- 6) Чи має право член виробничого кооперативу право на вихід з кооперативу?
- 7) Яка підстава виходу члена з виробничого кооперативу?
- 8) Чи має право член виробничого кооперативу на виплату вартості в разі виходу з кооперативу?
- 9) Чи має право член виробничого кооперативу на отримання інших виплат, ніж виплата вартості паю у разі виходу з кооперативу?
- 10) У якому документі визначається порядок проведення розрахунків з членом виробничого кооперативу в разі виходу члена з кооперативу?
- 11) Які особи можуть бути членами фермерського господарства?
- 12) Які особи не можуть бути членами фермерського господарства?
- 13) Які є правові форми розпорядження правами члена фермерського господарства?

Індивідуальні завдання: «Порівняльний аналіз членства у виробничих кооперативах і споживчих товариствах», «Правові аспекти функціонування сімейних фермерських господарств», «Корпоративні права подружжя у приватному підприємстві: аналіз судової практики».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект статуту виробничого кооперативу в частині визначення порядку відчуження паю члена виробничого кооперативу.
- 2) Складіть проект статуту виробничого кооперативу в частині визначення підстав і порядку виходу та виключення члена з виробничого кооперативу.
- 3) Складіть проект статуту фермерського господарства в частині розпорядження майном членами фермерського господарства.

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

- 1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
- 3) Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
- 4) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.
- 5) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.
- 6) Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 року № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.
- 7) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.
- 8) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

- 9) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.
- 10) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.
- 11) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

12) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

13) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

14) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

Допоміжна

15) Коверзнев В. О. Порівняльний аналіз членства в кооперативних організаціях. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 39. Т. 1. С. 85 – 88.

16) Корчак Н. М., Вертузаєва І. М. Особливості правового становища приватних підприємств у світлі Господарського кодексу України. Юридичний вісник. 2008. № 4 (9). С. 53 – 58.

17) Кучеренко І. М. Місце споживчих товариств у системі непідприємницьких кооперативів. Університетські наукові записки. 2005. № 3 (15). С. 52 – 59.

18) Піддубна В. Ф. Цивільно-правовий статус виробничого кооперативу. Університетські наукові записки. 2014. №. 4 (52). С. 69 – 79.

19) Спасибо-Фатєєва І. В. Права подружжя на майно приватного підприємства.

20) Уркевич В. Ю. Правові аспекти створення та функціонування сімейних фермерських господарств. 2016.

Семінарське заняття № 8. Спадкування корпоративних прав (2 год.)

Методичні рекомендації:

Під час вивчення вказаної теми необхідно проаналізувати загальні норми цивільного законодавства та спеціальні норми корпоративного законодавства, що визначають порядок спадкування корпоративних прав учасників господарських товариств, а саме корпоративних прав, що випливають з акцій акціонерного товариства, частки у статутному капіталі товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю, частки у складеному капіталі повного та командитного товариства, розкрити специфіку переважного права вступу до господарського товариства при спадкуванні корпоративних прав, визначити особливості правозастосовної практики в частині визначення моменту набуття корпоративних прав учасників господарських товариств у процесі спадкування, виявити колізійні норми, які неоднозначно врегульовують питання, що стосуються спадкування корпоративних прав, а також звернути увагу на норми локального характеру, що визначені в установчих документах господарських товариств.

Питання для обговорення:

1. Спадкування акцій акціонерного товариства.

2. Спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою і додатковою відповідальністю.

3. Спадкування частки у складеному капіталі повного та командитного товариства.

Ключові поняття і терміни: акція, частка у статутному капіталі, частка у складеному капіталі, корпоративні права, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство, принципи спадкування, спадкування, універсальне правонаступництво, спадкоємець, спадкодавець, акціонер, учасник, повний учасник, вкладник, нотаріус, депозитарна установа, безумовна операція щодо цінних паперів, заповіт, прийняття спадщини, набуття права власності на спадкове майно, свідоцтво про право на спадщину.

Питання для самоконтролю:

- 1) Який порядок спадкування акцій акціонерного товариства?
- 2) Чи мають акціонери переважне право на спадкування акцій акціонера – спадкодавця?
- 3) З якого моменту до спадкоємця переходять права на акції акціонерного товариства в порядку спадкування?
- 4) З якого моменту до спадкоємця переходять корпоративні права акціонера – спадкодавця?
- 5) Який порядок внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів щодо зміни власника цінних паперів у випадку спадкування акцій акціонерного товариства?
- 6) Як здійснюється безумовна операція щодо цінних паперів (акцій), отриманих у спадщину?
- 7) Які документи необхідно подати депозитарній установі для здійснення безумовної операції щодо цінних паперів (акцій), отриманих у спадщину?
- 8) Який порядок спадкування корпоративних прав (частки у статутному капіталі) товариства з обмеженою відповідальністю?
- 9) Чи потрібна згода учасників товариства з обмеженою відповідальністю на вступ до товариства спадкоємця, до якого у порядку спадкування перейшли корпоративні права (частка у статутному капіталі)?
- 10) Які особливості спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, що становить менше 50 % статутного капіталу?
- 11) Які особливості спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю, що становить більше 50 % статутного капіталу?
- 12) Чи може статутом товариства з обмеженою відповідальністю передбачатися обмеження щодо набуття частки у статутному капіталі в порядку спадкування?
- 13) Який порядок набуття частки у складеному капіталі повного та командитного товариства?

14) Чи потрібна згода учасників повного товариства на вступ спадкоємця до товариства?

15) Чи потрібна згода повних учасників на вступ до командитного товариства спадкоємця вкладника?

16) Чи потрібна згода вкладників командитного товариства на вступ до товариства спадкоємця – повного учасника?

17) Чи потрібна згода вкладника командитного товариства на вступ до товариства спадкоємця – вкладника?

18) Які правові наслідки настають для спадкоємця, який відмовився вступати до повного чи командитного товариства?

Індивідуальні завдання: «Спадкування корпоративних прав учасника (засновника) приватного підприємства», «Спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: порівняльний аналіз законодавства Польщі, Німеччини, Австрії та України», «Проаналізуйте судову практику в справах про спадкування корпоративних прав».

Теоретичне завдання:

1) Складіть проект статуту товариства з обмеженою відповідальністю у частині, що визначає порядок набуття частки у статутному капіталі в порядку спадкування.

2) Складіть проект спадкового договору, предметом якого є корпоративні права господарського товариства.

Практичні завдання:

1) Після смерті акціонера ПАТ «С.К.М.», який за заповітом передав у спадок акції акціонерного товариства своєму синові – громадянину К., спадкоємець після закінчення строку для прийняття спадщини звернувся до депозитарної установи, у якій спадкодавець – депонент мав рахунок у цінних паперах для списання і переказу акцій ПАТ «С.К.М.», отриманих у спадщину, на рахунок у цінних паперах спадкоємця – громадянина К. Втім депозитарна установа відмовилася здійснювати безумовну операцію щодо цінних паперів, отриманих у спадщину, аргументуючи це тим, що поданих спадкоємцем К. копії заповіту та виписки з рахунку у цінних паперах спадкодавця – акціонера ПАТ «С.К.М.», що засвідчує кількість акцій, не достатньо.

Дайте правову оцінку ситуації? Чи правомірні дії депозитарної установи? Які документи необхідно подати депозитарній установі для вчинення безумовної операції щодо цінних паперів, отриманих у спадок?

2) Спадкоємець, якому за умовами заповіту передано в спадок 40 % частки у статутному капіталі ТОВ «ПОЛІС», через шість місяців з дня закінчення строку для прийняття спадщини відповідно до закону звернувся до товариства з заявою про вступ до товариства з метою набуття статусу учасника. ТОВ «ПОЛІС» відмовило спадкоємцеві в прийнятті до складу учасників, мотивуючи

це тим, що умовами статуту передбачено необхідність прийняття рішення про вступ спадкоємця до товариства на загальних зборах учасників, що відбудуться через вісім місяців і тільки з того моменту спадкоємець має право набути правовий статус учасника ТОВ «ПОЛІС». Через рік з моменту отримання відповіді від ТОВ «ПОЛІС» спадкоємець звернувся до товариства з вимогою про проведення позачергових зборів з ініціативи спадкоємця як повноправного учасника товариства з обмеженою відповідальністю, але наглядова рада надіслала відмову вказуючи на те, що рішенням загальних зборів, за яке проголосували всі учасники ТОВ «Поліс», спадкоємця виключено зі складу учасників товариства, оскільки спадкоємець не взяв участі в щорічних загальних зборах і впродовж року з моменту закінчення строку для прийняття спадщини не брав участі в управлінні товариством.

Проаналізуйте ситуацію? Які умови набуття частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю у порядку спадкування визначені законом? Чи можна у статуті товариства з обмеженою відповідальністю визначити умови, що обмежують право спадкоємця на отримання частки у статутному капіталі при спадкуванні?

3) Учасник ТОВ «К.С.К.», який набув у порядку спадкування 60 % частки у статутному капіталі, впродовж сімнадцяти місяців не подавав заяву про вступ до товариства. У зв'язку з цим на наступних чергових загальних зборах ТОВ «К.С.К.» учасники, які володіють 40% частки у статутному капіталі, прийняли рішення про ліквідацію товариства, про що повідомили учасника, якому належить 60 % частки у статутному капіталі. Проте через місяць після отримання повідомлення учасник, який набув у порядку спадкування 60% частки у статутному капіталі, подав позов до суду про визнання рішення загальних зборів недійсними, мотивуючи свої позовні вимоги тим, що за зазначене рішення мають проголосувати всі учасники товариства.

Вирішіть спір. Чи правомірні позовні вимоги учасника товариства з обмеженою відповідальністю, який набув 60% частки у статутному капіталі в порядку спадкуванні? Які умови спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю визначені законом?

4) Спадкоємець, якому перейшла в спадок частка у складеному капіталі ПТ «ЛОГОС», отримав згоду учасників повного товариства на вступ до товариства після закінчення строку для прийняття спадщини. Після вступу до повного товариства спадкоємцеві стало відомо про борги учасника – спадкодавця перед повним товариством, що виникли за життя спадкодавця у ході діяльності товариства, які перевищують вартість частки у складеному капіталі, що перейшла у спадок. Втім спадкоємець відмовився нести відповідальність за борги перед повним товариством, аргументуючи це тим, що борги виникли до моменту вступу спадкоємця до повного товариства, а частку у складеному капіталі він набув у спадок і буде нести відповідальність тільки в межах

успадкованої частки у складеному капіталі за принципом універсального правонаступництва.

Дайте правовий аналіз ситуації. У чому полягає сутність універсального правонаступництва? Чи зобов'язаний спадкоємець, який вступив до повного товариства, нести повну відповідальність за борги, які виникли перед товариством за життя спадкодавця – учасника повного товариства?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

- 1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
- 2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.
- 3) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.
- 4) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.
- 5) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.
- 6) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.
- 7) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.
- 8) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.
- 9) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.
- 10) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.
- 11) Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 року № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.
- 12) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268
- 13) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література:

Базова

- 14) Васильєва В. В. Проблеми спадкування частки спадкоємця за заповітом у випадку його смерті до відкриття спадщини в Україні та країнах англо-американської правової системи. Приватне право і підприємництво. Збірник

наукових праць. Вип. 16, 2016 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2016. С. 69 – 72.

15) Єсауленко Н. В. Обороздатність корпоративних прав у спадкових відносинах. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 15, 2016 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2016. С. 42 – 45.

16) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

17) Козловська Л. В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав у цивільному праві України: дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12. 00. 03. Київ, 2016. 465 с.

18) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

19) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

20) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

21) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

22) Оксанюк Н. М. Принципи спадкування в цивільному праві України: дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12. 00. 03. Хмельницький, 2016. 227 с.

23) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

24) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

25) Рабовська С. Я. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства: автореферат на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2007.

Допоміжна

26) Діковська І. А. Колізійне регулювання спадкування часток у товариствах: досвід Німеччини. Корпоративне право України та європейських країн: питання

теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 82 – 85.

27) Єсауленко Н. В. Спадкування частки у складеному капіталі учасника повного товариства за законодавством України та деяких країн Європейського Союзу. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 75 – 83.

28) Камінська Н.С. Окремі питання спадкування корпоративних прав в Україні. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 97 – 101.

29) Печений О. П. Проблеми удосконалення механізму спадкового правонаступництва у корпоративних відносинах. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 183 – 187.

30) Печений О. Проблеми спадкування права на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 37 – 43.

31) Сіщук Л. В. Перехід корпоративних прав учасника товариства з обмеженою відповідальністю при спадкуванні. Актуальні проблеми української цивілістики. Матеріали круглого столу (28–29 червня 2013 р.). К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2013. С. 84 – 90.

32) Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. 20 с.

Семінарське заняття № 9. Застава корпоративних прав (2 год.)

Методичні рекомендації:

Під час вивчення теми необхідно розкрити загальні положення, що визначають один із способів забезпечення виконання зобов'язань, а саме спосіб передання майна в заставу, визначити підстави виникнення застави корпоративних прав, проаналізувати норми чинного законодавства та внутрішні корпоративні акти, що визначають особливості передання в заставу корпоративних прав, що закріплені за акцією і часткою у статутному капіталі учасника господарського товариства, розглянути способи звернення стягнення на корпоративні права, що є предметом застави, та розкрити порядок реалізації корпоративних прав у процедурі звернення стягнення на них.

Питання для обговорення:

1. Правова характеристика договору застави корпоративних прав.
2. Особливості звернення стягнення на акції акціонерного товариства.

3. Підстави та порядок звернення стягнення на частку у статутному капіталі учасника товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Ключові поняття і терміни: застава, наступна застава, корпоративні права, цінні папери, акція, частка у статутному капіталі, частка у складеному капіталі, пай, звернення стягнення на предмет застави, договір, закон, рішення суду, арешт, аукціон (публічні торги), заставодавець, заставодержатель, майновий поручитель, виконавець.

Питання для самоконтролю:

- 1) У чому полягає сутність застави корпоративних прав?
- 2) У якій формі укладається договір застави корпоративних прав?
- 3) Які підстави виникнення застави корпоративних прав?
- 4) Які підстави припинення застави корпоративних прав?
- 5) Чи можуть корпоративні права передаватися у наступну заставу?
- 6) Які обов'язки заставодавця при переданні в заставу корпоративних прав?
- 7) Які права заставодержателя при переданні в заставу корпоративних прав?
- 8) Які особливості передачі у заставу акцій?
- 9) До кого переходять акції з моменту передання їх у заставу?
- 10) У який спосіб може бути звернено стягнення на корпоративні права?
- 11) Які умови внесення змін до системи депозитарного обліку при зверненні стягнення на акції?
- 12) Який порядок внесення змін до системи депозитарного обліку при зверненні стягнення на акції?
- 13) З якого моменту накладається арешт на рахунки у цінних паперах акціонера в депозитарній установі при зверненні стягнення на акції?
- 14) Чи потрібна згода учасників товариства з обмеженою відповідальністю на передання частки у статутному капіталі в заставу?
- 15) На підставі яких документів звертається стягнення на частку у статутному капіталі учасника товариства з обмеженою відповідальністю?
- 16) На підставі чого виконавець здійснює розрахунок вартості частки у статутному капіталі боржника – учасника товариства з обмеженою відповідальністю?
- 17) Чи учасники товариства з обмеженою відповідальністю мають переважне право купівлі частки у статутному капіталі в разі відчуження частки боржника внаслідок звернення стягнення на неї?
- 18) Впродовж якого строку покупець зобов'язаний сплатити вартість частки у статутному капіталі за договором купівлі-продажу, укладеного в результаті звернення стягнення на частку боржника – учасника товариства з обмеженою відповідальністю?
- 19) У якому випадку частка у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю у результаті звернення стягнення на неї передається на реалізацію на аукціон?

20) Чи застосовується переважно право учасника товариства з обмеженою відповідальністю при продажі частки у статутному капіталі з публічних торгів?

Індивідуальні завдання: «Корпоративні права і застава: актуальні питання правозастосування», «Особливості реалізації корпоративних прав на аукціоні», «Проаналізуйте судову практику в справах про звернення стягнення на корпоративні права як предмет застави».

Теоретичне завдання:

- 1) Складіть проект договору застави частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю.
- 2) Складіть проект договору застави акцій акціонерного товариства.

Практичні завдання:

1) Згідно умов договору застави, предметом якого є акції ПрАТ «ГЛОБУС», визначено, що в разі невиконання зобов'язань за кредитним договором звернення стягнення на акції буде здійснюватися у позасудовому порядку шляхом укладення договору купівлі – продажу акцій заставодержателем від імені заставодавця з третьою особою. Втім після укладення договору купівлі-продажу заставлених акцій інші учасники приватного акціонерного товариства подали позов до суду про переведення на них прав і обов'язків покупця.

Вирішіть спір. Чи правомірні вимоги акціонерів приватного акціонерного товариства? Чи мають акціонери приватного акціонерного товариства переважне право на купівлю акцій при проведенні процедури звернення стягнення на акції? Який порядок внесення змін до системи депозитарного обліку в разі звернення стягнення на акції?

2) Учасник ТОВ «КАМП» уклав договір застави корпоративних прав на забезпечення виконання кредитного договору, відповідно до умов якого в разі невиконання чи неналежного виконання зобов'язань за основним договором, заставодержатель – банк «ФОРУМ» зможе отримати виконання з предмета договору застави. Через рік з моменту укладення учасником ТОВ «КАМП» кредитного договору з банком «ФОРУМ» товариство з обмеженою відповідальністю на щорічних загальних зборах прийняло рішення про ліквідацію товариства. Після отримання повідомлення про ліквідацію ТОВ «КАМП» банк «ФОРУМ» звернувся до суду з вимогою про звернення стягнення на корпоративні права учасника, що є предметом застави. Учасник ТОВ «ФОРУМ» надав відмову, мотивуючи своє рішення тим, що згідно умов кредитного договору боржник зобов'язується повернути банку кредитні кошти впродовж трьох років з моменту отримання кредиту.

Проаналізуйте ситуацію. Які підстави звернення стягнення на корпоративні права (частку у статутному капіталі) учасника товариства з обмеженою відповідальністю? Чи має право заставодержатель на

дострокове звернення стягнення на корпоративні права учасника в разі ліквідації товариства з обмеженою відповідальністю?

3) У результаті порушення умов договору застави виконавець на виконання звернення стягнення на частку у статутному капіталі учасника ТОВ «ОЛЕТ» повідомив товариство про продаж частки у статутному капіталі шляхом реалізації з аукціону та надіслав постанову про накладення арешту на частку. Інші учасники ТОВ «ОЛЕТ» звернулися до суду про переведення на них прав та обов'язків покупця частки.

Вирішіть спір. Які особливості звернення стягнення на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю? Чи правомірні позовні вимоги учасників товариства з обмеженою відповідальністю?

Перелік рекомендованих джерел:

I. Нормативно-правові акти:

1) Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.

2) Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 48. Ст. 436.

3) Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України. 2011. №№ 13, 13-14, 15-16. Ст. 112.

4) Про акціонерні товариства: Закон України від 17. 09. 2008 року № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

5) Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1577-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.

6) Про депозитарну систему України: Закон України від 06. 07. 2012 року № 5178-VI. Відомості Верховної Ради. 2013. № 39. Ст. 517.

7) Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15. 05. 2003 року № 755-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31-32. Ст. 263.

8) Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року № 1255-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст. 140.

9) Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV. Офіційний вісник України. 2004. № 15. Ст. 1028.

10) Про заставу: Закон України від 02. 10. 1992 р. № 2654-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 47. Ст. 642.

11) Про кооперацію: Закон України від 10. 07. 2003 року № 1087-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 5. Ст. 35.

12) Про споживчу кооперацію: Закон України від 10. 04. 1992 року № 2265-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. №30. Ст. 414.

13) Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України № 4666 від 10. 01. 2018 р.

14) Про фермерське господарство: Закон України від 19. 06. 2003 року № 973-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 363.

15) Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23. 02. 2006 року № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268.

16) Положення про провадження депозитарної діяльності. Затверджено Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 23. 04. 2013 р. № 735.

17) Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

II. Література: Базова

18) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно–правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

19) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

20) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

21) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.

22) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.

23) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.

24) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатеева та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.

25) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Саракун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.

26) Кізлова О. С. Застава в цивільному праві (питання теорії): моногр. Одеса: Фенікс, 2011. 352 с.

27) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.

28) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.

29) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.

30) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

31) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

Допоміжна

32) Спасибо-Фатєєва І. В. Застава корпоративних прав. Вдосконалення правового регулювання корпоративних відносин: зб. наук. пр. / НАПрН України, НДІ приват. права і підприємництва; редкол.: О. Д. Крупчан [та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. К. : Ред. журн. «Право України», 2013. С. 29 – 36.

33) Калінін Р. С. Звернення стягнення на корпоративні права боржника у виконавчому провадженні за законодавством України: сучасний стан та правові засади. Науковий вісник Херсонського державного університету. Випуск 4. Т. 1. 2014. С. 183 – 187.

34) Пелипенко О. С. Правова характеристика корпоративних прав як предмету застави. Європейські перспективи. 2014. № 8. С. 171 – 177.

35) Рашківська В. В. Загальні питання передачі у заставу майнових прав. Актуальні проблеми держави і права. 2014. С. 225 – 230.

36) Саванець Л. М. Застава цінних паперів за законодавством України та іноземних держав: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 1. 2016. С. С. 143 – 149.

37) Смітюх А. В., Пенчукова М. Ю. Правові засади звернення стягнення на корпоративні частки. Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2017. № 13. С. 101 – 108.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Відповідно до «Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців» індивідуальні завдання студентів з корпоративного права включають:

- *реферат (есе) за вузькоспеціальною проблематикою;*
- *бібліографічний опис наукових поглядів та їх коротка анотація;*
- *узагальнення судової практики.*

Вибір студентом індивідуальної роботи здійснюється за погодженням з викладачем, який проводить семінарські заняття. Студент обирає одну із тем навчальної дисципліни та вид індивідуального завдання. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює викладач, який веде практичні заняття. За індивідуальну роботу студент має можливість отримати максимально **5 балів**.

Виконані індивідуальні завдання за тематикою дисципліни **слід подавати студентами на семінарські заняття, на яких розглядаються відповідні теми**. Подача виконаних індивідуальних завдань в кінці семестру допускається виключно з дозволу викладача.

Тематика рефератів, які пропонуються до індивідуального виконання, розміщена у розділі «Тематика та зміст семінарських занять» даних Методичних вказівок. Використання даної форми індивідуальної роботи забезпечує формування у студентів самостійного мислення та логічності застосування наявного фактичного матеріалу.

Під час оцінки результативності написання реферату враховується наявність власного бачення щодо розуміння винесеної для опрацювання тематики. **Загальний обсяг реферату повинен становити 10-12 сторінок**.

Реферат складається із «Вступу», «Основної частини», «Висновків». На початку реферату подається «Зміст» із нумерацією сторінок структурних частин, а у кінці додається «Список використаних джерел».

У «Вступі» розкривається мета дослідження, відображається актуальність теми, дається характеристика напрацювань по даній темі.

«Основна частина», що розкриває тематику реферату, має бути виконана у вигляді двох розділів або одного розділу з декількома підрозділами. Виклад матеріалу повинен бути систематизованим, чітким, лаконічним та логічним.

У «Висновках» слід висвітлити результати проведеного автором дослідження. Список використаних джерел подається в алфавітному порядку і має налічувати не менше ніж 5 джерел, з яких не менше 3-х за останні три роки.

Об'єм «Вступу» – одна сторінка, «Основної частини» – до восьми сторінок, «Висновки» — одна сторінка.

Тематика завдання «реферат (есе) за вузькоспеціальною проблематикою»:

- 1) Корпоративні відносини як предмет цивільно-правового регулювання.
- 2) Межі здійснення корпоративних прав.
- 3) Корпоративні права як об'єкт цивільного обороту.

- 4) Договір як підстава виникнення корпоративних правовідносин і корпоративних прав.
- 5) Способи припинення корпоративних прав незалежно від волі учасника підприємницького товариства.
- 6) Особливості здійснення корпоративних прав держави.
- 7) Учасники депозитарної системи України та їх роль у процесі набуття акцій акціонерного товариства при його створенні.
- 8) Порядок прийняття (вступу) до підприємницького товариства нових учасників.
- 9) Корпоративний договір: доктрина та зарубіжний досвід.
- 10) Акціонерна угода: сучасні реалії правозастосування.
- 11) Особливості злиття та поглинання компаній: світовий досвід і вітчизняні реалії.
- 12) Правовий статус осіб, заінтересованих у вчиненні правочинів.
- 13) Правовий статус корпоративного інвестиційного фонду в системі юридичних осіб приватного права.
- 14) Компанія з управління активами як суб'єкт відносин із корпоративного інвестування.
- 15) Порівняльна характеристика пайових і корпоративних інвестиційних фондів.
- 16) Акція як об'єкт цивільного обороту.
- 17) Професійна діяльність на фондовому ринку.
- 18) Поняття та особливості діяльності з торгівлі цінними паперами.
- 19) Центральний депозитарій цінних паперів як учасник депозитарної системи України.
- 20) Правовий статус Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках.
- 21) Правова природа частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю.
- 22) Правовий статус учасників повного товариства.
- 23) Правовий статус вкладника командитного товариства.
- 24) Особливості відчуження частки у складеному капіталі за законодавством України, Польщі, Німеччини та Австрії.
- 25) Порівняльний аналіз членства у виробничих кооперативах і споживчих товариствах.
- 26) Правові аспекти функціонування сімейних фермерських господарств.
- 27) Корпоративні права подружжя у приватному підприємстві: аналіз судової практики.
- 28) Спадкування корпоративних прав учасника (засновника) приватного підприємства.
- 29) Спадкування частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: порівняльний аналіз законодавства Польщі, Німеччини, Австрії та України.
- 30) Корпоративні права і застава: актуальні питання правозастосування.

31) Особливості реалізації корпоративних прав на аукціоні.

Узагальнення судової практики з корпоративних справ, які пов'язані з:

- визнанням корпоративних договорів недійсними;
- визнанням значних правочинів недійсними;
- визнанням недійсними угод із заінтересованістю;
- визнанням договору купівлі-продажу корпоративних прав недійсним;
- спадкуванням корпоративних прав;
- зверненням стягнення на корпоративні права як предмет застави.

БАЗОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1) Беляневич О. А. Питання правонаступництва при реорганізації суб'єкта господарювання шляхом злиття. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 5. Івано-Франківськ: Фоліант, 2017. С. 5 – 16.

2) Бергманн В. Торговое уложение Германии: Закон об акционерных обществах. Закон об обществах с ограниченной ответственностью. Закон о производственных и хозяйственных кооперативах. Книга 2 з серії Германские и Европейские Закон. Moskva: Volters Kluver, 2005. 595 с.

3) Васильєва В. А. Щодо категорії корпоративної власності. Проблеми цивільного права і процесу: тези доп. учасників наук.-проф. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 19-20 травня 2017 р. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Харків. обласний осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів». Харків: ХНУВС, 2017. С. 83 – 85.

4) Васильєва В. А. Щодо стану сучасного законодавства України. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 43. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. С. 12 – 19.

5) Васильєва В. В. Проблеми спадкування частки спадкоємця за заповітом у випадку його смерті до відкриття спадщини в Україні та країнах англо-американської правової системи. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 16, 2016 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2016. С. 69 – 72.

6) Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции. Монография. М.: Волтерс Клувер, 2006. 736 с.

7) Єсауленко Н. В. Оборотоздатність корпоративних прав у спадкових відносинах. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 15, 2016 р. / Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2016. С. 42 – 45.

8) Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно-правові аспекти): Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль: Підручники і посібники, 2007. 320 с.

9) Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 445 с.

10) Зозуляк О. Непідприємницькі юридичні особи як суб'єкти цивільного права: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники. 2017. 432 с.

- 11) Кашанина Т. В. Хозяйственные товарищества и общества: правовое регулирование внутрифирменной деятельности. М.: Изд. гр. ИНФРА'М-КОДЕКС, 1995. 554 с.
- 12) Козловська Л. В. Теоретичні засади здійснення і захисту спадкових прав у цивільному праві України: дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12. 00. 03. Київ, 2016. 465 с.
- 13) Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В. А., Ковалишин О. Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
- 14) Корпоративне право Польщі та України: монографія / Васильєва В. А., Гербет Анджей, Ковалишин О. Р.; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.
- 15) Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.; за заг. ред. В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010, 384 с.
- 16) Корпоративне право України: проблеми теорії та практики: монографія / Васильєва В. А., Зеліско А. В., Луць В. В., Сарақун І. Б., Сіщук Л. В. [та ін.]; за заг. ред. проф. В. А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
- 17) Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.
- 18) Луць В. В. Договір у механізмі правового регулювання цивільних правовідносин. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 25 – 29.
- 19) Мельник О. О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник із зразками документів. К.: ФОП Мельник О. О., 2008. 368 с.
- 20) Мічурін Є. О. Обмеження майнових прав фізичних осіб (теоретико-правовий аспект): Монографія. Харків: Юрsvіт, НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2008. 482 с.
- 21) Оксанюк Н. М. Принципи спадкування в цивільному праві України: дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: 12. 00. 03. Хмельницький, 2016. 227 с.
- 22) Охорона прав суб'єктів корпоративних відносин: Монографія / За заг. ред. академіка НАПрН України В. В. Луця К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2013. 194с.
- 23) Погрібний Д. І. Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації. Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. 168 с.
- 24) Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Вищого господарського суду України від 25 лютого 2016 року № 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.
- 25) Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24. 10. 2008 року № 13. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.

26) Рабовська С. Я. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства: автореферат на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2007.

27) Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19 вересня 2012 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12>.

28) Сіщук Л. В. Акціонерний договір: аналіз чинного і перспективного корпоративного законодавства. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 43. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017. С. 161 – 174.

29) Сіщук Л. В. Корпоративні відносини як предмет цивільно-правового регулювання. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016 р.). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 232 – 239.

30) Сіщук Л. В. Правові наслідки виходу учасника з господарського товариства. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 133 – 144.

31) Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: Навчальний посібник. Вид. 2, змін і доп. К.: Істина, 2012. 244 с.

32) Спасибо-Фатєєва І. В. Цивілістика на шляху формування доктрин: вибр. наук. праці. Х.: Золоті сторінки, 2012. 696 с.

33) Старинський М. В., Завальна Ж. В. Правове регулювання відносин у сфері випуску і обігу цінних паперів в Україні. Навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 405 с.

34) Суханов Е. А. Сравнительное корпоративное право. Москва: Статут, 2014. 454 с.

35) Суц О. П. Цивільні правовідносини з корпоративного інвестування: монографія. Х.: Право, 2017. 200 с.

36) Уразова Г. О. Право на вихід з господарського товариства. Міжнародний журнал «Право і суспільство»: за ред. д-ра юрид. наук, проф. Васильєвої В. А. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фоліант, 2016. С. 144 – 152.

37) Фатхутдинов Р. С. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. М.: Волтерс Клувер, 117 с.

38) Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014 р. 664 с.

39) Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. Харків: Право, 2006. 554 с.

ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

40) Piniór Piotr. Принципи реалізації права голосу в акціонерному товаристві. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації. Збірник наукових праць / НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 187 – 193.

41) Бабаскін А. Ю. Щодо вдосконалення правового регулювання вчинення значних правочинів у кредитних відносинах за участю банків. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 6 – 10.

42) Бакалінська О. О. Правове регулювання добросовісної конкуренції в Україні: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 374 с.

43) Беяневич О. А. Про договір купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю та його розірвання. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 23 – 28.

44) Вавженчук С., Бондаренко Б. Проблеми розуміння клірингу цінних паперів як правової категорії. Підприємство, господарство і право. № 5. 2014. С. 29 – 33.

45) Васильєва В. В. Правова природа корпоративного договору. Приватне право і підприємництво. Збірник наукових праць. Вип. 17. Редкол.: Крупчан О. Д. (гол. ред.) та ін. К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, 2017. С. 105 – 108.

46) Васильєва В. В. Правова природа корпоративного договору: порівняльна характеристика. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 37 – 42.

47) Вінтоняк Н. Д. Аналіз судової практики щодо визнання договорів недійсними при відчуженні одним із подружжя корпоративних прав, набутих під час шлюбу. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 53 – 57.

48) Волощенко Т. М. Інститут корпоративного договору: український та зарубіжний досвід. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 57 – 60.

49) Голодницький Е. Проект Корпоративного кодексу України. URL: <http://www.corporatecode.org.ua/Chapter.aspx?Id=17&Page=1>.

50) Діковська І. А. Колізійне регулювання спадкування часток у товариствах: досвід Німеччини. Корпоративне право України та європейських країн: питання

теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 82 – 85.

51) Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. Монографія. За заг. ред. академіка НАПрН України О. П. Крупчана; наук. ред. А. Б. Гриняк. К., 2017. 334 с.

52) Єсауленко Н. В. Спадкування частки у складеному капіталі учасника повного товариства за законодавством України та деяких країн Європейського Союзу. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 75 – 83.

53) Жорнокуй В. Г. Правова природа права на інформацію про діяльність господарського товариства. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 96 – 109.

54) Жорнокуй Ю. М. Правова природа корпоративних відносин: сучасний етап розвитку доктрини. Спогади про Людину, Вченого, Цивіліста-епоху (до 85-річчя С73 від Дня народження академіка Ярослави Миколаївни Шевченко); за заг. ред. Р.О. Стефанчука. К.: АртЕк, 2017. С. 92 – 107.

55) Зданіковський П. Вихід учасника з ТОВ у праві Польщі на тлі права України. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 90 – 93.

56) Камінська Н. С. Окремі питання спадкування корпоративних прав в Україні. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 97 – 101.

57) Кибенко Е. Р. Корпоративное право Великобритании. Законодательство. Прецеденты. Комментарии. 2003. 368 с.

58) Кібенко О., Залеська А. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю: проблемні питання та практичні рекомендації. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 21 – 29.

59) Коссак В. М. Правові наслідки вчинення значного правочину без згоди загальних зборів акціонерів. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 28 – 31.

60) Кот О. О. Проблеми здійснення та захисту суб'єктивних цивільних прав: дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12. 00. 03. Київ, 2017. 550 с.

61) Крат В. Переважне право купівлі частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 30 – 36.

62) Кулик А. А. Корпоративные права в системе гражданских прав: автореф. дисс. на соиск. ученой степени канд. юрид. наук: 12.00.03. М., 2009.

63) Ломакин Д. В. Корпоративные правоотношения: общая теория и практика ее применения в хозяйственных обществах. М.: Статут, 2008.

64) Луць В. В. Засновницький договір господарського товариства як передумова (підстава) виникнення корпоративних правовідносин. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 3 – 8.

65) Мічурін Є. О. Межі та обмеження корпоративних прав: окремі аспекти. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. 164 – 166.

66) Нецька Л. С. Про акціонерні угоди. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 73 – 82.

67) Печений О. П. Проблеми удосконалення механізму спадкового правонаступництва у корпоративних відносинах. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 183 – 187.

68) Печений О. Проблеми спадкування права на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю. Українське комерційне право. № 12, 2012. С. 37 – 43.

69) Сигидин М. М. Корпоративний договір в системі цивільно-правових договорів. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 156 – 164.

70) Сіщук Л. В. Акціонерний договір в системі корпоративного управління. Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народження д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслової. Харків: Право, 2017. С. 176 – 180.

71) Сіщук Л. В. Відчуження частки та вихід з товариства: порівняльно-правова характеристика правових конструкцій. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 226 – 232.

72) Сіщук Л. В. Відчуження частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю: аналіз перспективного законодавства. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 215 – 220.

73) Сіщук Л. В. Значення договору злиття (приєднання) при здійсненні реорганізації. Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-

практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 158 – 166.

74) Сіщук Л. В. Перехід корпоративних прав учасника товариства з обмеженою відповідальністю при спадкуванні. Актуальні проблеми української цивілістики. Матеріали круглого столу (28–29 червня 2013 р.). К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2013. С. 84 – 90.

75) Сіщук Л. В. правонаступництво в корпоративних правовідносинах: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03. НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака. Київ, 2014. 20 с.

76) Тарасенко Л. Л. Право учасника на повернення вкладу в разі виходу з ТзОВ. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 257 – 261.

77) Уразова Г. О. Право на вихід з господарського товариства. Корпоративне право України та інших європейських країн: шляхи гармонізації: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2015. С. 267 – 272.

78) Федорченко Н. В. Судова практика: право на частку та право з частки. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 239 – 241.

79) Щербаківа Н. В. Визначення ознак договорів про злиття (приєднання). Корпоративні правочини: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 27-28 вересня 2013 року. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 57 – 64.

80) Юргелевич Сергій Зарубіжні моделі корпоративних договорів. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 49. С. 18 – 23.

81) Юргелевич Сергій Основний зміст корпоративних договорів у зарубіжній практиці. Вісник Центру комерційного права, 2016. № 50. С. 16 – 21.

82) Юркевич Ю. М. Правова природа договору про реалізацію прав та виконання обов'язків між засновниками (учасниками) господарських товариств. Корпоративне право України та європейських країн: питання теорії та практики: Збірник наукових праць; за ред. д-ра юрид. наук, акад. НАПрН України В. В. Луця. Івано-Франківськ, 2017. С. 274 – 277.

83) Яворська О. С. Депозитарна система України: новели правового регулювання. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Збірник наукових статей. Випуск 33. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2013. С. 196 – 208.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua/> – офіційний сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України.
5. <https://minjust.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства Юстиції України.
6. <https://www.nssmc.gov.ua/> – офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
7. <http://pidruchniki.ws/pravo/> – бібліотека українських підручників.